

Tuusniemen Joulu 2022

RJ99

TUUSNIEMEN JOULU 2022

Lukijalle.....	2
Valto Holopainen	
Tuusniemen kunnan tervehdys	3
Timo Kiviluoma	
Onnin kanssa Seinävuorella	4
Tuija Junkkari	
Toinille runot ovat elämä	6
Tuija Junkkari	
Pitkäkestoinen ystävyys	8
Valto Holopainen	
Karjalan evakosta opettajaksi Tuusniemelle	9
Pirkko Sallinen-Gimpl	
Vanha tie	12
Kyllikki ja Veli Pekka Toropainen	
Kuljettiin sitä ennenkin hevosella	16
Vilho Vinska	
Vanha tarina siasta, kukosta ja pässistä	17
Otto Räsänen	
Ylistys Turulanrannalle	17
Rauha Kekäläinen	
Seppä Juoso Koistinen	18
Otto Räsänen	
Miten minä liityin Kankaalaan?	19
Aune Kulmala	
Keskikoulumuistoja lukuvuodelta 1964-65	20
Lauri Räsänen	
Saksalaisvieraita Tuusniemellä vuonna 2020	22
Tuusiemen lukion oppilasvaihtoryhmä	
Tarina ruuheista, petäjästä ja kalliosta	24
Aulis Pelkosen kertomana	
Kylän elämää Koivulahden rantamalta katsellen .	25
Sisko Räsänen	
Tulisalmen vanha silta ja uusi silta	28
Legendan mukaan sotamies Duus perusti Tuusniemen	3
Vihta-Puavo	32
Valto Holopainen	
Savukalamoussaka.....	30

PÄÄTOIMITTAJA JA VALOKUVAT
ellei toisin ole merkitty Valto Holopainen

PIIRROKSET
Tuovi Tiitinen

KANNEN ÖLJYVÄRIMAALAU
Maire Antikainen

LEHTITOIMIKUNTA
Anna-Liisa Happonen, joulutervehdykset
Tuija Junkkari
Anssi Junkkari
Pekka Mustonen, ilmoitusten kokoaminen
Raimo Hättinen, sihteeri
Kari Puustinen, puheenjohtaja

ILMOITUSTEN MYynti JA MARKKINOINTI
Kari Puustinen
Raimo Hättinen
Seppo Miettinen
Reino Miskala
Hannu Tervo
Eero Smolander
Osmo Väisänen
Teuvo Voutilainen
Arto Palomäki

JULKAISIJAT
Tuusniemen Lions Club
Tuusniemen Kotiseutuyhdistys ry

PAINOPAikka
Kuopion Liikekirjapaino Oy

KIITOS
Julkaisuyhteisöt ja lehden tekijät kiittävät lukijoita, ilmoittajia, kirjoittajia, kuvittajia ja kaikkia lehden tekoon osallistuneita. Mahdolliset varat tullaan käyttämään kotiseututyön ja nuorison hyvien harrastusten kehittämiseen ja tukemiseen.

Lähetäessänne tämän lehden lahjaksi, voitte kirjoittaa tervehdyksen myös yllä olevaan laatikkoon.

Lukijalle

Elämä on jatkuvaa muutosta, milloin se on parnpan suuntaan, milloin huonompaan. Elämä soljui leppoisasti, toki aina oli pieniä jännitteitä olemassa. Korona iski vakavasti koko maailman ihmisiä kohtaan. Kenelläkään ei ollut tietoa, kuinka toimia uudessa tilanteessa?

Taistelu koronaa vastaan on ollut vaikeaa ja jokaisella ihmisellä on selkeä mielikuva kuinka pitää toimia. Niinpäniin. Koronasodassa, kuten koronapelissä on ”molo”, se on laittanut napulat pussiin ja nyt se odottaa uusia haasteita muuntautumalla nopeasti.

Jotenkin tuntui helpottavalta, kun rokotteet alkoivat tehot ja elämä alkoi olla jo entisen mukaan ennallaan.

Maailmanjärjestys vaati muutosta ja Venäjä laittoi maailman kirjat sekaisin. Aikoinaan Putin oli ollut Leningradissa vaatimattomissa oloissa tutustuen rottiin. Hän mainitsi, että rottakin hyökkää, kun se ahdistetaan nurkkaan. Niin ja nyt naapurivaltiot saavat kokea rotan hyökkäyksen.

Täällä kotoisessa Suomessa elämä palautuu pikkuhiljaa normaaliin, mutta uhkapilviä on olemassa.

Eihän elämä palaa kuitenkaan entiseen muotoonsa, kuten on tämän Tuusniemen Joululehden kanssa. Veli Valto oli aluksi lehden teossa mukana, sitten pitkäaikaisena päätoimittajana. Olin kauan Valton taustatukena lehden teossa. Hän soitteli viikottain homman edistymisestä ja halusi kuulla kommentteja. Tällaisen aviisin jul-

kaisukuntoon saattaminen vie aikaa. Valto sanoikin, että minimissään vuosi ja enemmänkin.

Keväällä Tuusniemen Kotiseutuyhdistyksen varapuheenjohtaja Pekka Mustonen otti yhteyttä, voisinko jatkaa Joululehden tekoa? Asia hieman mietitytti. Lehden pitäisi uudistua! Onnistuuko se muutamassa kuukaudessa?

Pekan kanssa tuumailimme, että jatketaan nyt vielä pääpiirteittäin aikaisempien lehtien mukaan.

Lehti jatkaa tämän vuoden lähes entiseen malliin. Ikävä kyllä käytössä on ainoastaan neljä värisivua. Hyvätkään kuvat eivät näy edukseen mustavalkoisina. Nyt mennään näillä eväillä tämä vuosi.

Tuusniemen Joululehdellä on oma lukijakuntansa. Heiltä on tullut palautetta, että lehteä odotellaan ja se säilytetään kauan. Viikoittaiset lehdet päätyvät hyvin nopeasti keräykseen. Joissakin jutuissa olen käyttänyt osittain Koillis-Savo lehdissä julkaistuja kirjoituksiani. Myös valokuvia.

En tiedä tulevaisuutta, mutta uskon että Tuusniemen Joululehden

taru ei pääty 2022. Kuka tekeekään seuraavan Joululehden? Suuret kiitokset Joululehteen kirjoittajille ja kuvaajille. Ilman Teitä lehden teko ei olisi onnistunut. Hyvää joulua ja tsemppiä tulevaisuuteen. Suuret kiitokset Joululehteen kirjoittaneille ja kuvanneille.

Hannu Holopainen

Veneily on esimerkki elämästä. Elämän karikot ja perävanat ovat menneisyyttä. Edessä on elämän uusia hetkiä. Kuva: Helena Eräkare.

Kunnanjohtajan tervehdys

Olemme eläneet poikkeuksellista vuotta. Venäjän sota Ukrainassa on vaikuttanut ja vaikuttaa yhä Suomessakin konkreettisella tavalla. Inflaatio on poikkeuksellisen korkea, eikä se ole osoittanut selkeitä alenemisen merkkejä. Korkotaso on lähtenyt nousuun ennätyksellisen nopeasti. Kaupoissa kaikkien tuotteiden hinnat ovat nousseet ja etenkin polttoaineiden hinta on ihan eri tasolla kuin vielä vuosi sitten. Ukrainan sodan vaikutukset ovat osittain kumuloituneet koronaepidemian vaikutusten kanssa. Tyypillistä on myös komponentti- ja materiaalipula esimerkiksi käyttö- ja rakennustarvikepuolella. Näillä seikoilla on myös yhteiskuntaan talouden kautta heijastuvia vaikutuksia.

Suomi on velkaantunut vauhdilla, kun valtiolta on kohdistanut erilaisia tukitoimenpiteitä niin yrityksille kuin kansalaisillekin talouden myllerryksen iskujen pehmentämiseksi. Myös useat kunnat ovat jatkaneet velkaantumistaan. Ennestään ahtaalla ollut Suomen kuntatalous saa lisäkolhuja palvelutuotannon tuotantokustannusten noustessa vääjäämättömästi.

Leimaa antavana kunnan kuluva vuoden toiminnassa on ollut ensi vuoden alussa tapahtuvaan hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymiseen valmistautuminen. Kunnista on kerätty monenlaista tietoa ja selvitystä, yleensä hyvin nopealla aikataululla. Kunnan henkilökunnasta siirtyy yli puolet Pohjois-Savon hyvinvointialueen palkkalistoille. Kunnan keskeiseksi palvelukokonaisuudeksi jää sivistyspalvelut.

Elinvoiman kehittäminen kunnassa ja kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ovat kunnan keskeisiä tehtäviä tulevaisuudessa. Uudistuksella on myös kuntatalouteen radikaaleja vaikutuksia. Kunnan menoista reilusti yli puolet ovat sote-palvelujen menoja, mitkä siirtyvät hyvin-

vointialueiden menoiksi. Tulopuolella tapahtuu Tuusniemellä jopa vielä menojakin radikaalimpaa siirtymää.

Syksyiset valtiovallan ja Kuntaliiton laskelmat osoittavat, että kunnan valtionosuudet kokonaisuudessaan painuvat hieman pakkasen puolelle. Miinuksen puolelle painuvan osuuden kunta joutuu tämänhetkisen tiedon mukaan maksamaan valtiolle. Tämä herättää monenlaisia tuntemuksia allekirjoittaneessakin. Jos asiaan koettaa hakea

positiivista tulokulmaa niin voi todeta, että piskuihin Tuusniemen kunta saa olla parin muun kunnan kanssa tukemassa Suomen valtiontaloutta. Kunnan verotulot laskevat noin puoleen nykyisestäään, kun niistä osa kohdennetaan valtiolle hyvinvointialueiden rahoitukseen.

Tiukassa taloustilanteessa kunnassa joudutaan miettimään entistä tarkemmin rahan käyttöä niin käyttötaloudessa kuin investoinneissakin. On eletävä tarkasti ja tarvittaessa on kyettävä reagoimaan palvelutuotannon osalta mahdollisiin tunnistettavissa oleviin epäkohtiin. Olivatpa ne sitten palvelun sisältöön, tai ta-

loudelliseen tuottamistapaan liittyviä. Harkittuja investointeja pitää tehdä kunnan elinvoiman vahvistamiseksi sekä infrastruktuurin kunnossa pitämiseksi, vaikka kunnan rahavirta on olennaisesti nykyistä pienempi.

Kaikesta myllerryksestä huolimatta ei kannata vaipua synkkyyteen kuntatalouden yllä leijuvien synkkien pilvien vuoksi. Katsotaan luottavasti tulevaisuuteen. Tehdään asioiden positiivisen kehityksen mahdollistamiseksi kaikki voitava. Toivotan lehden lukijoille hyvää ja rauhallista joulun aikaa.

Timo Kiviluoma

Lapsuusmuistelmia joulukirkosta

Risto Voutilainen. Kuva Tuija Hyttinen

Tuusniemen kirkko on lapsuuteni ja nuoruuteni rakas kotikirkko. Erityisesti joulukirkkoreissut ovat jääneet mieleeni. Ne kaikki punoutuvat mielessäni yhdeksi valoisaksi ja lämpimäksi muistoksi kaikista lapsuuden jouluista, jotka tuoksuvat hyasintille ja navetalle. Äiti ja isä nousivat jo varhain navettatöille ja sieltä tultuaan äiti laittoi valot kaikkiin huoneisiin. Samalla hän huhui sisarelleni ja minulle: ”Hyvää joulua lapset. Alakakeepa nousta ylös joulukirkkoon.” Kyllä olisi vielä nukkuttanut.

Pimeässä jouluaamussa kirkon portilla rätisivät ja roihusivat suuret tervapadat. Kirkon suuret ikkunat tulvivat valoa. Tummiä hahmoja nousi virtanaan kohti avointa kirkon ovea, josta ulos loistivat kirkon valot ja kattokruunu. Joitain autojakin ajoi kirkon pysäköintipaikalle.

Kirkossa kuului sipinä ja supina. Istuin isän vieressä, Leena-sisko toisella puolella. Jollain tuntui olevan paha yskä. Sitten sakastin ovi avautui ja rovasti Junkkari tuli vakavana istumaan suntion kanssa seinänvieruspenkkiin. Supina hiljeni. Urut alkoivat soimaan. Urkuparvelta kuului vai-meaa kopinaa, kun kirkkokuoro nousi laulamaan kanttorin johdolla ”Tuo armon valkokyyhky”. Tunnelma oli harras ja juhlallinen. Jossain vaiheessa isä supatti korvaan: ”Kohta se laaletaan Enkeli taivaan-virs.” Ja niin laulettiin. Viimeisen säkeistön ajaksi noustiin seisomaan: ”Nyt Jumalalle kunnia, kun antoi ainoon Poikansa. Siit enkelitkin riemuiten veisaavat hälle kiitoksen.”

Risto Voutilainen
Kuopion tuomiorovasti

Valo voittaa

*Viime vuoden jouluikkuna seurakuntakodilla.
Lea Mustosen ja Leila Jolkkosen tekemä.*

Joulun tähdestä, tuosta ihmeellisestä valoilmio-
stä on puhuttu vuosisatojen ja -tuhansien ajan.
Valaiseeko tuo pimeään yöhön syttynyt valo vie-
lä tänä jouluna maailmaa, entä Tuusniemeä?

Maailmaamme ravistelevat pandemiat ja so-
dat eivät pysty sammuttamaan sitä valoa, jon-
ka Jumala on sytyttänyt. Yötaivaalle syttynyt
erityisen kirkas tähti johdatti itämaan tietäjät
Betlehemiin Jeesuksen seimen luo. Tuota ih-
meellistä valoilmiota on yritetty aikojen saatos-
sa selittää, mutta meidän on tyytyminen siihen,
ettei kaikille ilmiöille löydy tieteellistä selitystä.
Jumala on selitysten ulottumattomissa. Edelleen
tuon tähden säteily löytää tiensä ihmisten elä-
mään. Se näkyy ja kuuluu hyvänä tahtona, lah-
joina, joululauluina, kuusen koristeluna ja juh-
laan valmistautumisena. Se näkyy lohduttami-
sena, kärsimyksessä myötäelämisenä ja jokaisen

uuden päivän alkamisena. Se näkyy ihmismielen
herkistymisenä, rakkaiden haudoilla käymisenä
ja jouluevankeliumin ääreen palaamisena. Se
näkyy kotikirkon alttarille ja kynttiläkruunuihin
sytytettyinä elävinä kynttilöinä. Se näkyy ja kuu-
luu rukouksena niin koko maailman kuin oman
Tuusniememme puolesta. Ja ennen kaikkea Ju-
malan valo näkyy Jeesuksen ristissä.

Joulun tähti osoitti tietä Jeesuksen syntymä-
paikkaan, mutta hänen kuolinpaikkansa osoittaa
meille tietä Taivaan valtakuntaan. Koko elämän
valo näkyy siinä, että Jeesus elää. Hänen sytyt-
tämänsä valoa ei voi mikään sammuttaa.

Levollista ja siunattua joulun aikaa!

Paula Hagman
hallintokappalainen,
Tuusniemen aluepappi

Joulumuistoja kanttorilasta

1960-luvulla kotini oli Tuusniemen kanttorilassa, Keskitien ja seurakuntatalon välisellä tontilla. Joulun odotukseen kuului tuolloinkin monenlaista jännitystä. Aamuisin arvuuteltiin, millainen kuva ”kirja-Pekalta” ostetun, kimaltelevan joulukalenterin luukusta avautuisi. Ulkoeteisen ikkunalaudalta piti tarkastaa, olisiko joulupukille jätetty kirje hävinnyt. Mikä riemu, jos tonttu oli jättänyt kirjeen paikalle viestin ja sen mukana joskus jopa karkin!

Kauppojen jouluikkunoiden paljastumista, joulukuusten valojen syttymistä ja TV:n joulumainoksia odotettiin innolla. Uurtajan tontut, Harjun kuusen jouluvalot ja Sokoksen ”Tule joulu kultainen”-mainokset välkkivät muistoissani kaikkein kauneimpina.

Joulujuhlien ohjelmien roolitukset ja rekvisiitta jännittivät ja puhuttivat vuosittain. Pääosa peikko Pullerona kansakoulun ensimmäisen luokan joulunäytelmässä ja päänenkelin sijaistus pyhäkoulun joulujuhlassa taisivat olla näyttelijäurani huipentumia, vaikka paimenena sainkin kerran kajauttaa kirkossa soolon ”Nyt riemuiten tänne”.

Kotona joulu tuoksui ihanalta. Orvokki-äitini oli taitava kokki. Leivinuunissa paistuivat piparit, pikkuleivät, joulukakut, -laatikot, -tortut ja -pullat, joiden veroisia en ole sittemmin saanut missään. Jouluksi valmistettiin aina myös karjalanpaisti, -piirakat ja kermasienisalaatti. Äiti oli kotoisin Jaakkimasta, joten hieno karjalainen ruokaperinne näkyi perheessämme, niin arjessa kuin juhlassakin.

Joulutunnelmaa toivat osaltaan myös joulukortit ja kukkatervehdykset, joista mieleeni ovat jää-

neet erityisesti tulppaaneista, krookuksista ja kieloista kootut asetelmat. Joulukoristeista rakkaimmat olivat Anskun pieni adventti-kuusi ja Hirviheimon kaupasta ostettu, naavapartainen tonttu. Se on kunniapaikalla kodissani edelleen joka joulu.

Joululauluista minun ja Arja-siskoni ehdottomat suosikit olivat Tonttuparaati ja Nisse-polkka, jonka tahdissa joulusiivouksetkin sujuivat kuin tanssi.

Isäni Kauko Mikkonen oli syntyperäinen savolainen, vehmersalmelaisen Kulhuan tilan poika. Hän hoiti pää- ja sivutoimiensa ohella myös maatilan isännöyttä. Jouluaaton vietimme aina Kulhuassa. Isossa tuvassa seisoj kuusi, ristijalassa, oksillaan oikeat kynttilät. Kun navettatyöt oli tehty, saunassa käyty, juhla-ateria nautittu ja jouluevankeliumi luettu, veisattiin jouluvirsi isän säestäessä harmonilla.

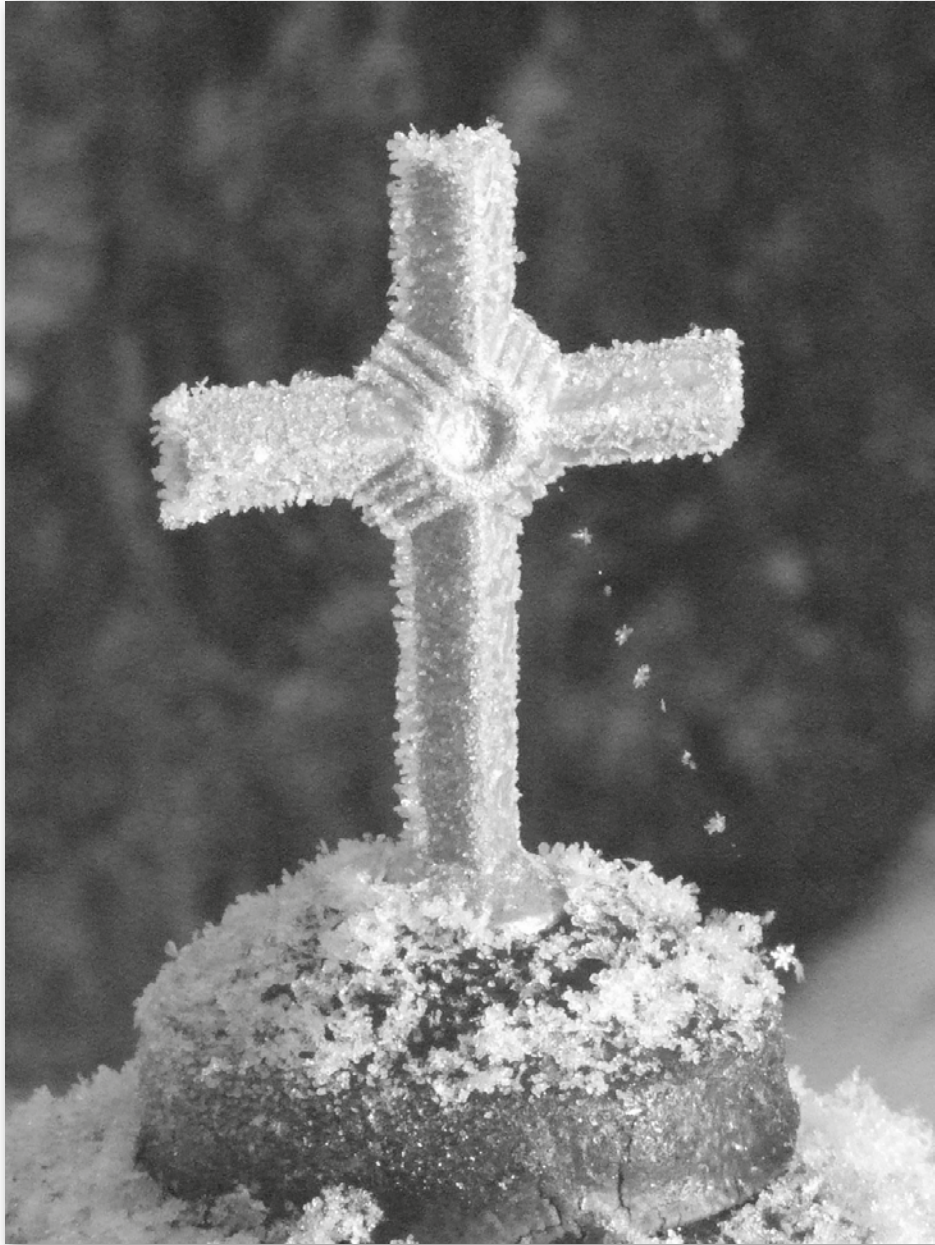
Joulupukki saapui lahjoineen reellä, jonka kulusen kilinä kuului kauas pimeässä aattoillassa.

Jouluyön hiljaisuudessa ajoimme kotiin ehtiäksemme aamulla joulukirkkoon. Jo kirkonmäellä tunnelma oli juhlallinen. Tervapadat roihusivat. Kattokruunut loistivat. Jumalanpalveluksessa urut jylisivät, seurakunta veisasi voimallisesti, ja isän bassobaritoni kaikui komeana urkuparvella. ”Tulemme, Jeesus, pienoises, Nyt Beetlehemiin seimelles. Sä valos loistaa meille suo, Ja jouluriemu meille tuo.” Tämän, eräänä jouluaamuna lapsikuoron riveissä laulamani virren sanoin toivotan kaikille Joululehden lukjoille hyvää ja armorikasta joulua!

Anna-Maija Kauppila (o.s.Mikkonen),

In Meromiam

Valto Holopaisen muistonäyttely

Kymmenkunta vuotta aiemmin Tuusniemen Kojanlahden entisellä koululla, Villa Rysselissä oli esillä Valto Holopaisen maalauksia töitä. Vuosien saatossa maalauksia olisi kertynyt lisää ja varmaankin hän olisi jatkanut mieluista harrastustaan, jos hänelle olisi elonpäiviä suotu. Hän menehtyi pitkäaikaiseen sairauteen joulukuussa 2020, 81 vuotiaana.

Muistonäyttelyn olivat koonneet Tuula ja Olli Holopainen ja Marja Koistinen. Tilaisuudessa Tuula Holopainen esitteli Valton maalauksia tauluja ja samalla kertoi niihin liittyviä tarinoita. Esimerkiksi tuon Tirrikallio-maalauksen näin keskeneräisenä. Siinä minä olin veneessä kallioiden lomassa. Lopputyössä ei enää venettä näy, Tuula naurahti.

Valton viimeinen saarireissu lokakuussa 2020.

-Myös Juurikkamäen Salakojoen nuottakota oli Valtolle tärkeä paikka, kuten muillekin Tiiheensaaren koululaisille. Se oli toiminut koulumatkalla lepopaikkana ja sateen suojana. Saaresta oli ollut matkaa kodalle kaksi kilometriä ja koululle Korpelaan saman verran. Kojanlahdelainen Marja Koistinen oli koonnut ajatuksia Valto Holopaisesta. -Kiitokset Tuulalle ja Ollille, että saimme Valton muistonäyttelyn tänne Villa Rysseliin, Valton niin rakkaan Juojärven äpräälle.

- Valto oli eläessään toiminnan mies. Häneltä ei innovatiivisuutta puuttanut. Hänen elämänsään lomittuivat sujuvasti työ, joka välillä oli har-

rastus ja harrastukset, jotka olivat totista työtä. Hänestä huokui halu kehittää itseään ja niitä yhteisöjä, joissa hän toimi. Hän oli edelläkävijä kehittäessään tuusniemeläistä yrittämistä ja matkailua. Hän hankki tietoa eri alojen ajankohtaisista asioista ja saattoi ne kuntaalaisten tietoon.

- Matkailun kehittämisen oli yksi merkittävä sydämenasia. Joka vuosi hän kehitteli uuden teeman, tai kartan, prosyyrin tai mitä tahansa uutta, joita Valto esitteli Tuulan ja muiden toimijoiden kanssa, niin Helsingin Matkamessuilla kuin Venemessuilla. Niillä matkoilla hän loi valtavan verkoston eri alojen toimijoiden kanssa.

- Tässä näyttelyssä on raapaisu taiteesta, jota hän teki niiden kokemusten, elämysten, tapahtumien inspiroimana, jota hän elämässään koki ja joita hän työsti maalauksen keinoin. Kotiseutu ja matkat maailmalla antoivat Valton maalauksiin inspiraation. Se näkyy tässäkin näyttelyssä.

- Se, miksi näyttely laitettiin juuri Kojanlahteen, Juojärven äpräälle oli se, että Juojärvi oli hänen elämänsä yksi tärkeimmistä kiintopisteistä. Olihan hänen lapsuudenkotinsa Juojärven Tiiheensaassa. Hän teki tilausristeilyjä m/s Sofia Juojärvellä, Maakuntajärvellä Tuulan kanssa. Valto piti myös kylämme lippua korkealla kertomalla kylämme satamasta messuilla, kirjoittamalla kylämme tapahtumista paikallislehti Koillis-Savoon.

- Haluamme tällä näyttelyllä kunnioittaa hänen työtään, ei vain Kojanlahdenkylän hyväksi, vaan koko Tuusniemen hyväksi. Tilaisuuteen toivat tervehdyksensä Tuusniemen kunta, Tuusniemen Kotiseutuyhdistys ja Outokummun Pursiseura. Näyttely oli esillä heinäkuun ajan Villa Rysselissä.

Avajaistilaisuudessa paikalla oli Kansalaisopiston kuvataidepiiristä Lea Mustonen.

- Valto sanoi, että maalauksissa on oltava tarina.

Teksti on tiivistelmä Marja Koistisen Valto Holopaisen näyttelyn avajaispuheesta

**- Maalauksissa
on oltava
tarina**

- Täällä on esillä myös Valton kirjallisia tuotoksia huomionosoituksia pitkäaikaisista, merkittävistä toimista eri tehtävissä ja harrastuksissa, kertoi Koistinen. Valton näköispatsas on Keramiikkapaja Savettaren valmistama. Lahja entisiltä työkavereilta

Valto kesällä 2020 syntymärannassaan Tiheensaaren Laajanmäen rannassa.
Kuvat: Hannu Holopainen.

Opettaja, kotiseutuihminen Aino Korhonen muistoissamme

Tuusniemen Joulu -lehden ensimmäinen päätoimittaja, opettaja Aino Elina Korhonen syntyi 13.6.1920 Tuusniemen Petäismäellä ”Yhtiömökissä” asuneeseen kahdeksanlapsiseen Pitkäsen perheeseen.

Valmistuttuaan seminaarista kansakoulunopettajaksi hän palasi kotipitäjäänsä, missä toimi koko 37-vuotisen opettajauransa ensin Liukonpellon koululla v. 1943–1951, sittemmin kirkonkylän koululla vuodesta 1951 eläkkeelle siirtymiseensä v. 1980 asti. Monta oppilasikäluokkaa ”oekeihin immeisten lapsukaisia” ehti noin vuosikymmeninä saada Ainolta elämänsä eväiksi tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Aino löysi elämänkumppanikseen Tuusniemellä maatalousneuvojana toimineen Mikko Korhosen, jonka kanssa perusti perheen ja rakensi perheelle kodiksi omakotitalon kirkonkylään, lähelle koulua. Puutarhassaan Aino ja Mikko kasvattivat monenlaisia koriste- ja hyötykasveja, joista jakoivat iloa, innostusta ja tietoa puutarhaharrastuksesta muillekin tuusniemeläisille.

Jo kotoaan Aino oli saanut henkiseksi perinököseen kotiseuturakkauden ja kiinnostuksen kotiseututyöhön, ja näitä arvoja hän välitti oppilailleen ja muille kanssaihmisilleen. Hän toimitti yhdessä Lauri Heiskasen ja opettaja Raija Pohjolaisen kanssa Oekeihin immeisten sanakirjan, johon

Aino Korhonen: Kuva Martti Rissanen 1960.

he keräsivät tuusniemeläistä kieliperinnettä. Sanakirjan ensimmäinen painos ilmestyi vuonna 1982, ja siitä tehtiin uudistettu, laajennettu painos v. 2007.

Eläkkeelle siirryttyään Aino muutti Tuusniemeltä Kuopioon, jossa vietti vanhuudenpäiviään kauniissa kodissaan Rönön saarella, poikansa Väinön naapurustossa. Hän vietti satavuotispäiväänsä kesällä 2020, ja saavutti kunniotettavan 102 vuoden iän, kunnes siirtyi ajasta iäisyyteen 6.10.2022. Aino siunattiin haudan lepoon jo aiemmin edesmenneen Mikko puolisonsa viereen synnyinpitäjänsä Tuusniemen kirkkomajaan 22.10.2022.

”Te lauhat, lempeät tuulet, hänet mukanne ottakaa, ja hellästi kantakaa sinne, missä väsynyt levätä saa”

Eevariitta Jäntti

Ainon oppilaana

Isoveli Ykä saatteli minut Suojaharjun kentän kupeella sijainneeseen Kurssitaloon syyskuun alussa 1962. Ojensin Ainolle maitolipun, jossa oli nimeni ja osoitteeni. Olin varmaankin sen verran ujo, että en olisi uskaltanut nimeäni sanoa.

Olihan meitä oppilaita kaikkiaan 33 ja Aino joutui yksin luotsaamaan porukkaa eteenpäin. Erään kerran hän toi meille potkupalloa. Se joka oli kovin juoksemaan, potki palloa eteenpäin. Loppuporukka riensi perästä. Ilmeisesti pallo oli meille useimmalle uusi tuttavuus. Ainon poika, Väinö oli seurannut touhua. – Ei noin jalkapalloa pelata. Siihen Aino sanonut. – Annetaan vaan lasten juosta.

Aino pysyi meidän opettajana kuudenteen luokkaan saakka, tosin neljänneltä ja viidenneltä luokalta oppilaita poistui keskikouluun.

Hannu Holopainen

Luokkakuvaa Tuusniemen pitäjänkirjasta 1962.

Muistot lähes 80 vuoden takaa

Jatkosodan aikana me asuimme Tuusniemen Ritonien varuskunnassa. Perheemme tutustui Läheisen Tiheensaaren Holopaisiin. Saaressa oli samanikäinen poika, kuin minä. Valto.

Meillä Valton kanssa onnistivat erilaiset leikit ja touhut. Yhtenä kesänä kävimme rakentamassa saaren rantaa kivilinnan. Keväällä kävin paikalla. Rakennelma oli säilynyt yli 70 vuotta.

Jonain talvena, sodan aikana lähdimme Ritoniemestä armeijan hevosella ajamaan Tiheensaareen. Äiti oli ohjaksissa. Aluksi hevonen ei millään halunnut lähteä jälle, mutta pienen teutaroinnin jälkeen matka alkoi. Valto oli isänsä kanssa meitä vastassa, kun näkivät meidän tulevan. Lähtiessä Valto saattoi mei-

dät kotimatalle ja hevonen lähti mielellään kotiin päin.

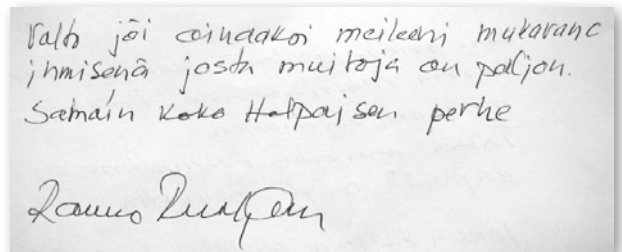
On myös muita kesämuistoja. Kesällä ei ollut mahdollista pitää kenkiä jalassa, ei tainnut ollakaan. Silloin oli mukava lämmitellä kylmiä jalkoja lehmän juuri tiputtamassa lantaläjässä. Sitten kai jossain vaiheessa mentiin järveen pesulle.

Silloin oli Valton kodin ympärillä hyvät niityt ja ahot. Sieltä sai kerättyä mansikoita. Kilpailtiin, kuka sai enemmän kerättyä niitä heinän korteen. Illalla söimme mansikkamaitoa. Valto jäi ainiaksi mieleeni mukavana ihmisenä, josta muistoja on paljon. Samoin koko Holopaisen perhe. -Muisteli kirjoituksessaan kuopiolainen Rauno Ruohonen.

Rauno Ruohonen synt. Viipurissa 1939. Muutti Tuusniemelle perheensä mukana 1941 Ritoniemeeseen perustettuun Viestipataljoona 4. Isä Uuno oli ollut sotilasmestari. Varuskunta siirtyi Riihimäelle 1946. Raunon muistot ovat noilta lapsuuden vuosilta. Hän laittoi lehteen käsinkirjoitetun tekstin syksyllä 2022. (hh)

Rauno piipahti lapsuuden maisemissa Tiheensaaren Laajanmäellä keväällä 2022. Valton syntymäpaikalla. Kuva: Hannu Holopainen

Muistoja yhteiseltä elämäntaipaleelta Kalervon kanssa

Palataan vuoteen 1978, jolloin perheemme muutti Tuusniemelle. Mieheni Kalervo oli tehnyt sopimuksen Partek Oy:n kanssa, että hän lähtee yrittäjäksi toimintansa lopettamaan Partek Oy:n metalliyritykseen. Hän perusti Paakkilan Konepaja Ky:n, joka sittemmin muutettiin Oy:ksi. Siitä alkoi yrittäjäura, joka heinäkuussa 2019 hänen osaltaan päättyi 75-vuotiaana vaikeaan sairauteen. Hän sai kutsun Taivaan Isän luokse, mielestämme aivan liian varhain

Kalervo Huhtinen.

Kalervo oli positiivinen ihminen, enkä kuullut hänen valittavan, vaan hän tarttui ”härkää sarvista” ja työsti asioita eteenpäin määrätietoisesti ja tulokseksaasti. Hän oli myös nuoruusvuosinaan asunut Ruotsissa lähes kymmenen vuotta ja saanut erittäin hyvät opit niin tekemäänsä työhön kuin kanssakäymiseen erilaisten ihmisten kanssa. Suomessa ilmeni paljon vastakkainasettelua. Sitä meistä kumpikaan ei ymmärtänyt, koska olimme olleet juuri tuon merkillisen 70-luvun alun poissa Suomesta ja totuneet tasa-arvoisempaan kulttuuriin.

Yritys ja henkilökunta olivat perheen lisäksi aina etummaisina marssijärjestyksessä, ja Kalervo halusi katsoa asioita pitkällä tähtäimellä. Hän kehitti luotettavan, taloudellisesti vahvan yrityksen. Työ toi mukanaan monia luottamustehtäviä eri järjestöissä. Yritys sai myös useita huomionarvoisia palkitsemisia ja meidät kutsuttiin merkittäviin tilaisuuksiin. Muun muassa mieleen on jäänyt Finsk-Svenska Handelskammarin 50 v.-juhla Tukholmassa v. 1986, jossa mukana mm. Presidentti Mauno Koivisto ja Tellerko Koivisto, kuningas Carl XVI Gustaf, kuningatar Silvia, prinssi Bertil ja prinsessa Lilian. v. 2001 saimme kutsun Suomen Itsenäisyyspäivän juhlavastanotolle presidentinlinnaan presidentti Tarja Haloselta ja vuonna 1996 Presidentti Martti Ahtisaarelta Kalervo sai talousneuvoksen nimen ja arvon.

Osallistuimme myös teknologiateollisuuden järjestämille Pk-yrityksille suunnatuilla opintomatkoil-le. Ensimmäinen pitkä matkamme suuntautui vuonna 1994 Etelä-Afrikkaan, jossa pääsimme tutustumaan sikäläiseen teollisuuteen ja muun muassa usean kilometrin syvyisessä kultakaivoksessa Ka-

lervo ryhmän kanssa vieraili. Huomioitamme kiinnitti se, miten hyvin siellä kyseiset kaivosalueet oli hoidettu. Lopettaneet kaivosalueet maisemoitiin, eikä jätetty ns. rumaa jälkeä. Etelä-Afrikan jälkeen olemme vierailleet ko. ryhmän kanssa Intiassa, Kiinassa, Argentiinassa, Brasiliassa, Chilessä, USA:ssa, Meksicossa, Australiassa ja Uudessa-Seelannissa. Oli mahtavaa nähdä eri tuotantomenetelmiä, erilaisia työolosuhteita ja kokea miten pieni tämä yhteinen maapallomme on ja todeta, miten samanlaisia me kaikki ihmiset olemme ulkoisesta erilaisuudestamme ja kulttuureistamme huolimatta.

Olimme onnellisia Kalervon kanssa. Koti ja kesämökki Juojärven rannalla olivat rakkaita paikkoja. Kesäisin nuorempana kävimme mökiltä käsin töissä. Saunominen ja jousiammunta olivat Kalervolle mieluisia harrastuksia, joskus oli myös aikaa veneellä tehdä retkiä Juojärven maisemissa. Myös kitaransoitto, lukeminen ja vesivärimaalaus olivat hänelle mieluista puuhaa.

Usein sanoimme, että tuntuu, kuin olisimme eläneet monta elämää. Nuorena solmittu avioliittomme, muutto Ruotsiin ja siellä työntäyteinen ja itsenäinen elämä. Kalervolla oli jo Ruotsissa pienimuotoista yritystoimintaa oman työn ohella, jossa hän kellarilukalissaan valmisti tuotteita mm. silloiselle Zeilon Maskinerille.

Suomeen palattuamme Kalervo oli osakkaan kankaanpääläisessä yrityksessä ja sieltä perheemme siirtyi Tuusniemen Paakkilaan 1978, kun avautui mahdollisuus päästä itsenäiseksi yrittäjäksi. Elämä on ollut työntäyteistä ja antoisaa, niin myötä kuin vastamäkeä ja kaikkea siltä väliltä. Perheessämme on ollut tapana sanoa; ”kun hoitaa velvoitteensa loppuun saakka, niin täältä on hyvä lähteä”. Neljäs joululähestyminen ilman rakasta puolisoa, poikien isää, lastenlasten isoisää, ja pikku Lukan Isoukkia. Kiitollisuudella ja rakkaudella Kalervoa ja yhteistä elämäämme kaivaten ja muistellen, Taija

Siunattua Joulua kaikille lukijoille.

Veikko Nissinen 12.11.1952 – 29.7.2021

Kesän 2021 helteinen sääjakso toi mukanaan Savoon surullisen viestin. Monille tuttu, erityisesti metsästys- ja koirapiireissä tunnettu, pitkän linjan erämies, Nissisen Veke, poistui keskuudestamme. Lähipiirin tiedossa oli muutamaa kuukautta aiemmin todettu vakava sairaus, mutta sen nopeus kuitenkin yllätti.

Veikon työhistoria toteutui pääosin kaivoksissa, Outokummun jälkeen muilla paikkakunnilla. Viimeisinä vuosina hän toimi Pohjois-Karjalan aikuisopistossa kouluttajana, josta jäi sitten eläkkeelle. Yksityiselämässä oli, monien onnellisten vuosien ohella myös paljon ikävää. Veikko joutui saattamaan hautaan kaksi pitkäaikaista elämänkumppaniaan.

Veikon ajokoiraharrastus alkoi jo 70-luvulla ja jatkui koko elämän ajan, vielä viimeisenä kesänä tarhassa oli kaksi suomenajokoiraa, hirvikoiran lisäksi. Palkintotuomarina toimiminen johti vähitellen vastuiden lisääntymiseen. Pohjois-Savon kennelpiirissä Veikko toimi sekä jänis-, kettu että ilvesajokokeiden palkintotuomareiden kouluttajana. Niin ikään hänellä oli näissä kokeissa ylituomarin oikeudet.

Tuusniemeläisessä maaseutuyhteisössä Veikko oli näkyvä, vahva, rehevä savolainen persoona.

Veikko Nissinen.

puhuttaessa ei Veikko näkemyksiään peitellyt vaan puhui suoraan.

Veikko nosti esimerkillään vahvasti esiin sitä talkoo- ja naapurihenkeä mikä oli jo osittain unohtunut.

Pitkän työelämän jälkeen Veikko monen muun lailla halusi keskittyä aiempaa enemmän harrastuksiin. Oli hienoa olla, ikätoverina ja samassa elämäntilanteessa, yhdessä niin metsästysreissuilla kuin talvi- ja kesäverkoilla. Valitettavasti nuo reissut päättyivät Veken osalta, ihan liian aikaisin.

na. Hän oli hyvin sosiaalinen ja osallistuva. Ihmettytti se tarmolla, millä hän, ikääntymisestä ja sairauksista huolimatta, jaksoi niin moniin asioihin tarttua. Töitä oli kotonakin, mutta siinä ohessa Veikko oli valmis auttamaan naapureita ja ystäviä, vetämään metsästysseuran talkoita jne. Tarinoita riitti ja paljon hän muisti vanhoja asioita ja paikkakunnan historiaa. Ei mikään ihme, olihan Veikon äiti paikkakunnalla tunnettu Pinolansalon Hilma ja kylä isä Eemeli oli myös armoitettu tarinoiden kertoja. Allekirjoittanut muistaa myös hyvin ukin, Rasikon Pekan ja hänen perisavolaisen ”small talkinsa”. Ajankohtaisista asioista

Aimo Forsman

Luonnossa

Juojärven Korpisaaren mänty. Kuva Hannu Holopainen

Ukkomehto

Usein metso asusteli Happosen Laurin, lassin pihapiirissä. –Usein se piti majaanssa katkenneen männyn oksan alla. Kun keväällä raivasin paikkaa, niin löysin 10 euron setelin. Kunnan hyyryläinen oli, tuumaili Lassi. (hh.)

Vai oiskohan tuo se korpimehto, sehän on se meton ja teeren risteymä. Kyllä tuo on ihan nuor ukkomehto? Näin arvailivat kyläläiset viime talvena nähdessään kirkonkylän taajamaan ilmestyneen, hyvinkin kesyn oloisen salometsien uljaan asukin. Mikä lie lennättänyt hänet keskelle kirkonkylää, ihmisten ja liikenteen sekaan, sitäpä kukaan ei saanut selville. Pian hänen ilmaannuttuaan, hän sai kunnan ylitarkastajan roolin ja hänestä tehtiin Tuusniemen julkis.

Ylitarkastajan tehtävät vaativat häneltä melkein päivittäisen tarkkailukäynnin virastotalon ympäristössä. Olivatkohan kaikki tulleet ajallaan töihin ja mitä siellä oikein puuhataan. Samalla käynnillä, tarkkailun lomassa, oli hyvä pitää ruokailuhetki rouskutellen vuorimäntyjen neulasia torin reunamilla ja kivipiiraan täytöksikin löytyi sepeliä pääsisäänkäynnin edestä.

Monet ohikulkijat ja kyläläiset ihmettelivät ja seurasivat hänen touhujaan ja Metso pääsi hyvin usein kameran eteen kuvattavaksi. Rauhallisesti hän suhtautui katsojiin ja kuvaajiin. Kauppojen edustoilla hän oli välillä seuraamassa, mitä nuo ihmiset tuolta kaupasta hakevat. Kerran meinasi hän uteliaana mennä katsomaan S-markettiin sisälle, miltä siellä näyttää?, mutta metsoa ei päästetty ovesta sisään.

Yhtenä päivänä olisi ollut kai asiaa lääkärillekin, ovet olivat vielä terveyskeskuksessa kiinni, eikä hän päässyt vastaanotolle, vaikka oven takana kävikin kurkistelemassa. Kävipä Metso

koulukeskuksellakin, parkkipaikalla tutkimassa autojen merkkejä. Enimmäkseen hän majaili tuolla Kiertotien- ja Anaskinalueilla talojen pihoissa ja tien varsilla.

Kaikki eivät oikein tykänneet hänen vierailustaan pihoissaan, syy lienee ollut siinä, kun ei ehtinyt aina metsän siimekseen hädän hetkellä. Ehkäpä Metson ajatuksena oli viipyä pidempäänkin ihmisten ilmoilla, kun ruokaakin oli mukavasti tarjolla, lähes joka pihassa mieluisia käkärämännyn neulasia.

Sitten, yhtenä iltapäivänä, kun hän ei halunnutkaan olla kuvattavana silloin, sattuneista syistä. Metso meni hätistämään kuvaajan pois. Nimittäin, kun nuo hormonit alkavat jyllätä kevättä kohti mennessä.

Metso aikoi näyttää häntä kuvanneelle henkilölle ukkometson soidinmenojen meininkiä. No, se jäikin sitten siihen kertaan, kun viranomaisten taholta hänet otettiin kiinni ja vietiin jonnekin salomaille metsään. Ehkäpä hänen mielessä oli vielä vapun lähestyessä esittää oikein kunnan soidinmeno-tanssit ohikulkijoille, tästäkään emme tiedä, mutta toivon hänen löytäneen lajitovereita sieltä korpimetsästä, joiden kanssa elää ja käydä soitimella päästäkseen jatkamaan sukua. Mielenkiintoista ja mukavaa oli seurata tämän metson elämää pieni pätkä.

Kuva ja teksti: Irma Toivanen

Sata vuotta luontokokemuksia

Onnia kiinnosti erityisesti Kuusamon luonto. Siellä hän kävi metsästämässä teeriä. Myöhemmin Pöyliöjärven rannalle rakennettiin mökki. Viimeisen teeren Onni ampui Kuusamossa 97-vuotiaana. Onnin arkisto.

Onni Ryynänen syntynyt Polvijärven Lipasvaarassa 19.10.1919 metsänvartijan poikana 9-lapsiseen perheeseen. Lapsesta lähtien luonto veti puoleensa. Onni muisteli ensimmäistä hiihtoretkeään, jonka hän teki kolme vuotiaana sukzilla, jotka isänsä oli tehnyt haloista. Kotona oli huomattu pojan katoaminen pihapiiristä, etsintä oli käynnistetty ja poika löytyi n. 400 m päästä. Löytäjä kantoi pikkukarkurin kainalossaan kotiin.

Metsästys ja kalastus kiehtoivat varhaisessa vaiheessa. Aseenkantoluvan saatuaan Onni metsästi oravia. Nahat hän möi 6-10 mk kappalehintaan. Vuonna 1938 viikon aikana Onni sai 50 oravaa. Miehen tuntipalkka oli uittotöissä 2,50 mk ja päiväpalkka 20 mk, parhaimmillaan 30 mk.

Pikkupojasta alkaen Onni harrasti kalastusta onkimalla ja pitämällä ukkivainaan mertoja Kukkaro- ja Petrapuroissa sekä Lipas-joessa. Myöhemmin kalastus laajeni haukien pyytämiseen uistelemalla. Muutettuaan Tuusniemelle Mustosenlammen rannalle, kalasti Onni verkoilla lahnoja ja haukia lähivesiltä.

Koko yhteiskunnan tilanne järkkäyi 1930-luvulla ääriliikkeiden nousun myötä. Myös Onni joutui kokemaan sen elämässään. Hän oli suojeluskunnan toiminnassa pikkupojasta lähtien ja läksi suojeluskuntapalvelukseen ennen talvisodan alkua. Hän joutui varsinaisiin sotatoimiin tamikuussa 1939, ja suoritti siellä asevelvollisuuden. Valtiolle ei ollut rahaa sotavarusteisiin, joten sotaan piti lähteä omilla vaatteilla. Sotilaat

saivat ainoastaan kokardin ja vyön. Talvisota päättyi 13.3.1940. Väli rauhan Onni oli metsäalan harjoittelijana Nurmeksessa.

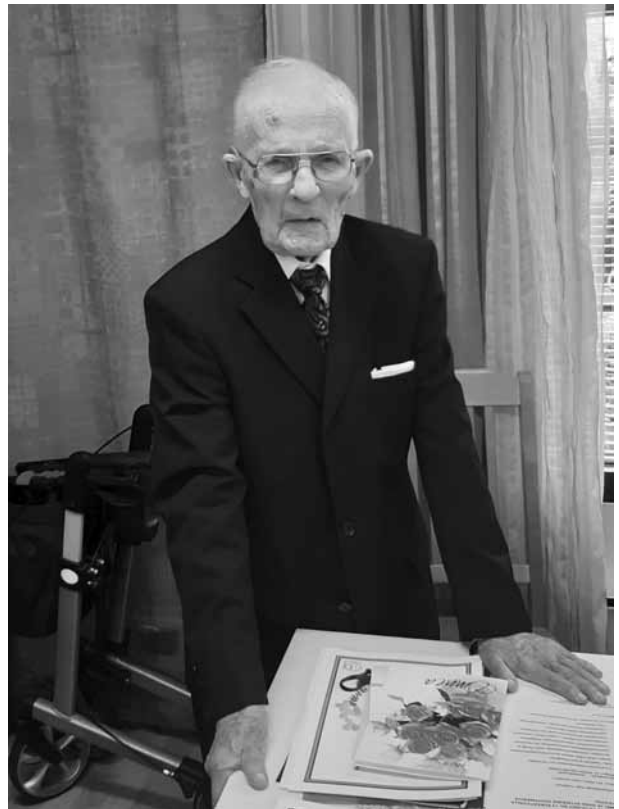
Onni muisteli jatkosota-aikaa: ”Jatkosota oli äärettömän kova ja tuhoisa. Saksasta saatiin leipää ja hyviä aseita. Syyskuussa 1941 ylitettiin vanha raja, yövyttiin taivasalla tai teltoissa. Ei ollut pyhää ei arkea. Suuntana oli Sortavala. Taistelut olivat ankaria. Pelotti ylittää vanha raja. Tuntui oudolle mennä vieraan maan puolelle. Sota loppui 19.9.1944. Palvelusaikaa kertyi 4 v. 9 kk 1 pv.”

Sodan jälkeen

Onni opiskeli Tampereen lähellä sijaitsevassa Kurun metsäopistossa kaksi vuotta ja valmistui metsäteknikoksi v. 1947. Ensimmäinen työpaikka oli metsänhoitoyhdistyksellä Maaningalla, mistä hän siirtyi Kaukaa-yhtiön matkakasööriksi ja muutti Riistavedelle. Kasööri mittasi kaadetut puut ja maksoi tilit, usean pitäjän alueella. Tehtävässä sai luotua hyvät yhteydet talouselämään, mm. pankkimaailmaan. Myöhemmin hän toimi piirityönjohtajana ja perhe muutti Tuusniemelle v. 1954. Vieno tuli Onnin elämään jo v. 1946 Polvijärvellä asuessa. Perheeseen syntyi neljä lasta.

Metsä ja luonto Pohjantähden alla, pohjoisen puoliskon havumetsävyöhykkeellä, ovat olleet Onnille kirkko ja pyhäkkö. Siellä hän on ihmetellyt luonnon monimuotoisuutta, eikä ihmettely koskaan lopu.

Eläkkeelle jäätyään Onni osti kameran ja alkoi valokuvausharrastus. Erään kerran hän meni Juurikkamäkeen kuvaamaan teerien vappujuhlaa aamuyöllä. Matkalla hän putosi ojaan, kengät ja housun lahkeet kastuivat. Kuvauspaikalle oli jo pystytetty kuvaustelppi. Siellä hieman kylmissään Onni oli pohtinut, että onko järkeä vielä mennä vaikka yöllä, kun ammatin myötä ja sodan aikana oli joutunut olemaan metsässä yllin kyllin. Kuitenkin sillä kuvausretkellä Onni sai onnistuneesti eka kerran ikuistet-

Onni 101-vuotiaana. Kuva Pekka Mustonen.

tua teerien soidinmenoja. Harrastus jatkui vuosikymmeniä, tuloksena tuhansia diakuvia, joista osan Kotiseutuyhdistys on digitoinut.

Iän myötä on Onni joutunut luopumaan luonnossa liikkumisesta. Muistot ovat tallella ja luonnossa koetut vahvat elämykset nousevat mieleen, mm. perheen kanssa yhdessä tehdyt marja- ja sieniretket.

Onni voi helposti yhtyä Vanhustenviikon vuoden 2022 teemaan: Yhdessä luontoon – joka iän oikeus. Onni on toteuttanut tätä oikeutta luonnossa liikkumiseen jo 100 vuotta. Hän vietti lokakuussa 103 vuotispäivää.

Onnin haastattelun perusteella tarinan kirjoittivat Lea ja Pekka Mustonen.

Notre Damen kuudes kesä Saimaalla

Talviajalla on tärkeä rooli laivanvarustajan vuosikalenterissa. Silloin varustellaan hinaaja valmiiksi, korjataan, ideoidaan ja rakennetaan uutta. Aikaa on retkeillä kartalla Vuoksen vesistöä ylös ja alas, kunnes hahmottuu seuraavan kesän aikataulu ja seikkailujen suunta. Tänä kesänä Juojärvelle.

Kesän 2022 retki käynnistyi heinäkuun puoleessa välissä Lappeenrannasta, Kanavansuun Perinnelaivatelakan kotisatamasta ja Tuusniemen laituriin kiinnityimme loki-kirjan mukaan sunnuntaina 31.7. klo 15.40. Hiljaista lumoa ja uljasta rauhaa tarjosi Juojärvi heti, kun viimeisen sulun jälkeen ajoimme Kalliolahden Veitsisaareen huilaamaan. Seitsemän sulun paketti otti nimittäin voimille. Kiinnittymiset olivat pitkiä ja kammiot syviä, vettä vaadittiin paljon ja sen virtaus verotti lihaksia, joilla pidettiin hinaajaa tiiviisti paikoillaan nousujen ajan. Aiempien kesien kokemuksella tiesimme, että hidas nousu ylävesien erämaille kannattaa. Levottomimman mielen taltuttaa huikean kaunis luonto, sielu siirtyy lepotilaan laulujoutsenten, kuikkien ja korppien maailmassa. Naavasta parroittuneet puut! Kristallivedessä uiminen! Hehkuvan oranssit kantarellit! Tummanpuhuvat mustikat! Tunteelle löytyi teknistä varmistusta, sillä viime joulunaikaan hankittu Oura-sormus näytti Juojärvellä ennennäkemättömiä tuloksia, valmiuslukemat hipoivat täyttä ja uni oli syvää ja ravinteikasta.

*Dame Tuusniemen satamassa 31.7. 2022.
Kuva: Hannu Holopainen.*

Netti on oiva apu kysyjälle. Sieltä löytyi runsaasti tietoja tästä ikiaikaisesta seudusta jääkaudelta kivikautiseen asutukseen ja nykyiseen hiljaiseloon. Tuusniemelle saavuimme lämpimässä heinäkuun lopulla auringon paisteessa, viikkoihin ensimmäinen sateeton päivä! Satamaan oli satsattu, laituritilaa riitti ja sinne kiiri rantakahvilasta tuoreiden leivonnaisten houkutteleva tuoksu. Ystävällinen emäntä ja maukkaat kahvit, croissantit ja pullat kiinnittivät meidät useammaksikin päiväksi laituriin. Oli hauska seurata rantaelämää ja turista paikallisten kanssa. Tunsimme itsemme tervetulleiksi. Laivakoirat saatiin juoksutettua ja uitettua laajalla ranta-alueella. Iltaisin istuimme pimeässä kaksistaan kannella satamassa, kun taivaalle nousivat Jupiter ja Saturnus ja seuraavana päivänä tuuli ja sade muhkean taivaallisen murinan säestämänä.

Rakkaus rantsaleihin, venevajoihin, on juurtunut meihin mereneläviin syvälle ja siksi olimme haaveilleet vuosia ajosta Outokummun Pitkälahdelle.

Näky oli pysähdyttävä. Punaisia venevajoja riitti, rantsalirivistö ulottui silmäkantamattomiin. Oli siellä laitureitakin ja paatteja ja yllättäen auki kahvila, jossa väkeä istui kuin elokuvateatterissa. Meneillään oli Outokummun kapearaiderautatien valokuvanäyttely, muuten tyhjentyneen sataman kesän 2022 juhlatilaisuus. Dame istui tapahtumaan hyvin. Matkaa jatkettiin riipeästi, sillä vieraslaiturin kulmalla nököttävä septi-imuri lemusi ikävästi.

*m/s Notre Dame, kanavahinaaja Hollannista: Raken-
nettu Weertin telakalla 1933, jolloin saanut nimekseen
Notre Dame. Pituus 9,1m, leveys 2,8m, syväys 1,3m ja
paino 14. Kuva: Hannu Holopainen.*

Pistäydyimme paluumatkalla Rikkavedellä, Kaavinkoskella. Onnekkaita olimme jälleen, sillä laiturille levisi saunan tuoksu ja savusaunaan kävi kutsu! Kyläyhdistys oli järjestänyt kesäkauden päätyttyä ylimääräisen saunaillan, johon osuimme paikalle.

Alasajo edessä. Taivallahden sulut, Varistai-
paleen neljät ja Karvion kanava huristeltiin vauh-
dilla virran viemänä, Heinäveden ohi, Kerman,
Vihovuonteen ja Pilpan kanavien halki hetkessä
ja helpolla.

20 sulutuksen jälkeen jälleen norppavesillä.

Tautatietoja Damesta: Työskennellyt Maas-jo-
ella Belgian ja Hollannin kanavilla 2000-luvulle

asti. Suomessa syksystä 2014, jolloin ajoimme
Damen Hollannin ja Saksan kanavia pitkin Tra-
vemündeeseen, jossa se laivattiin Helsinkiin ja ajet-
tiin kotirantaan Suomenlinnaan.

Seikkailuja Suomenlahdella, Saaristomerellä,
Ahvenanmaalla ja Pohjanlahdella, 2017 piipah-
dus Saimaalle, josta alkoi uusi elämä. 2018 uu-
si kotisatama Kanavansuun Perinnelaivatela-
kalla Lappeenrannan Lauritsalassa.

**Jutta Narjus & Olli Varjonen &
laivakoiransa Monet & Milou**

Veneilymuisto Juojärveltä

Kuva: Ari Hanntu.

Olin Soukansaaren pohjois-puolella 27.6.2021 klo 13:25. Vesipatsas tuli näkyviin Iso-Konkan ja Tuusniemen väliin ja näkyi 3-5 minuutin ajan. Matka vesipatsaaseen 3,4 km. Aluksi arvelutti, että liikkuko pyörre, vai alkaako kohta tuulemaan, tai satamaan kovasti, mutta minun paikkaan ei tullut kumpaakaan. Paakki-lassa pilven alla oli satanut kaatamalla. Tuossa koko tilanne lyhyesti sanottuna. Pyörteen paikan sain tarkistettua kaverin ottamasta kuvasta 9-tieltä TB:n kohdalta, siinä patsas näkyi juuri tien suunnassa.

MTV uutisoi vesipatsaasta

MTV Uutisten lukija Erkkä Lehtonen oli perheensä kanssa mökillä viettämässä sunnuntaipäivää, kun he kokivat jotain ennennäkemätöntä.

- Faija oli kalastamassa, kun hän huusi, että tuolla on trombi.

Lehtosen kuvaamalla videolla näkyy, kuinka taivas on kirkkaansininen, mutta kauempana jyllää kookas vesipatsas. MTV Uutisten meteorologi Miina Manninen kertoo kyseessä olevan pyörremyrsky eli vesipatsas, sillä se on tapahtunut veden päällä.

- Katsoin tutkakuvasta, siellä on ollut otollinen lämpötilaprofiili. Vesipatsas ei tarvitse välttämättä ukkosta. Mannisen kehuu Lehtosen kuvaamaa videota. -Tosi hieno video!

- Vesipatsaat voivat olla vaarallisia, mutta usein ne eivät aiheuta vahinkoa, sillä ne pyörivät veden päällä. Jos se veneen kohdalle osuu, niin se voisi lentää vaikka taivaan tuuliin.

Lehtosen mukaan vesipatsas jylläsi yli puoli tuntia, mikä hämmästyttää meteorologia. - Olen yllättynyt, että noissa olosuhteissa tuli noin pitkäkestoinen. Välillä ne saattaa kestää vain minuutteja.

Lehtosen kuvaama video löytyy Googlestä: Vesipatsas Juojärvi.

Aatu myrsky runteli Juojärven saaria

Juojärven Soukan koukkelo on pienimuotoinen "Seinävuori", kallioromahdus. Romahduksen jäljiltä kallioon muodostui muutaman metrin pituinen suojaista luola. Ilmeisesti ollut kivikauden ihmisten suojapaikka. Aatun jäljiltä se on aikamoisen murrokon takana.

Kesäkuun 24. päivä 2021 illan suussa Aatu myrsky saapui Tuusniemen Juojärvelle lännen suunnalta. Tuhoisalla matkallaan se kaatoi runsaasti metsää Juurikkamäen puolella. Järvelle saavuttuaan se runteli kunnan omistamia saaria, Pitkäsaari ja Soukka saivat ruman kohtelun. Esimerkiksi Soukan saaren suosittu nähtävyys Soukan koukkelo sai rannan puolelle sellaisen murrokon, että sitä on vaikea kiertää. Murros oli sellaisessa paikassa, että metsäkoneet jättivät sen purkamatta.

Myös yksityisomistajien saariin Tiheensaareen, Törsään, Pulkisen ja Konkan saariin Aatu jatkoi tihutöitään tuhansien kuutioiden verran. aatu jatkoi tekojaan Rikkaveden suuntaan liukonpellolle ja etettenpäin. Ilmeisesti suurimmat tuhot tapahtuivat Tuusjärven suunnalla.

YLE uutisoi: "Juhannuksen alla puhaltanut rajuilma kaatoi kymmeniä tuhansia motteja puuta Tuusniemellä. Äskettäin alkaneet raivaustyöt jatkunevat jopa ensi kesään. Metsänomistajille luvassa jopa satojen tuhansien eurojen taloudellisia tappioita."

Pohjois-Savon metsänhoitoyhdistyksen johtaja pitää Aatu-rajuilmaa traagisena iskuna Tuusniemelle.

– On tiloja, joiden lähes kaikki metsät ovat kaatuneet. Lisäksi harva ostaja ottaa myrskyn riepottelemia puita tukeiksi, mikä tarkoittaa, että rahaa saa vain halvemmasta kuitupuusta, Sahlman kertoo.

Hannu Holopainen

Sienestys- päiväkirjani 2022

Keväällä lumien sulettua seuran kotitiemme varrella olevaa kumpareta, tarkkaillen korvasienien ilmestymistä. Siitä tiedän, milloin lähdän laajemmin etsimään kevään herkkuja.

Toukokuun puolen välin seutuvilla rämmin, sanan varsinaisessa merkityksessä, kaksi laajaa hakkuuaukeamaa. Ei korvasieniä, liikuntaa tuli. Myöhemmin kuun loppupuolella poikkesin kauppareissullani toisen aukon reunamille, josta löysin energiapuukasan ympäriltä runsaasti korvasieniä. Toisen esiintymän löysin vanhan kuusiston sammaleisilta rinteiltä. Seuraavia sienestysnautintoja sai odottaa.

Lapsuudestani muistan, että kantarelli oli harvinainen, eikä sitä juuri osattu käyttää. Useasti ne menivät rouskujen mukana suolasieneksi. Nykyään kantarellit nousevat ensimmäisten sienten joukossa, ja niitä löytyy myöhäiseen syksyyn saakka. Tänä vuonna se oli yleisin sieni minun sienestysalueillani.

Parin päivän päästä löytyi kaksi hyvää herkkutattiä, Italian herkkua. Elokuun alussa löytyi myös muita sieniä. Vaaleaorakkaita sammaleisista kuusikoista, eräs parhaista sienistä. Sikurirouskua oli runsaasti. Usein kuusikoissa kasvava sikurirousku on pieni, ruskea currylle voimakkaasti tuoksuva sieni. Se käy hyvin esim. risottoihin.

Uusi tuttavuuteni nokirousku yllätti runsaudellaan. Kosteikoista, rehevien kasvustojen seasta niitä löytyi. Sitä on sanottu sienistä kauneimmaksi lähes mustan, samettisen pintansa ja valkoisen heltastonsa vuoksi. Maultaan se kuuluu sienien aateliin.

Kantarelleja etsiessäni eteeni sattui vanha koivun kanto, jota kuorrutti koivunkantosienien rypäs. Sieni on kauppasieni. Sen keräämistä aristellaan, koska se voidaan sekoittaa myrkkynäpikkään, joka kasvaa yleensä havupuiden lahoilla kannoilla.

Samalla sienireissulla löysin erilaisia haperoita. Haperoista esim. iso-, viini-, silli-, koivu-, kelta-, kangas ja palterohaperot ovat helppoa herkkua suoraan pannulle laitettavia ilman esikeittämistä.

Elokuussa etsin odottamiani herkkuja, mustatorvisieniä. Kovin olivat kasvun alkuvaiheessa. Pari viikkoa myöhemmin parempia paikkoja tuntevat kertoivat somessa runsaista löydöistä. Löysin niitä kiittävästi uusista paikoista. Yleensä ne ovat parhaimmillaan myöhemmin lepänlehtien putoillessa, lehtoisissa maisemissa.

Haaparouskuja löytyi vähän. Pienen määrän sain suolattua, mutta lähes joka päivä söimme alle kymmenen sienen salaattia loppukesän. Onnekseni viime kesän suolasienet haaparouskuista ja karvarouskuista säilyivät, etten heittänyt niitä pois uusien toivossa.

Kehnäsientä löytyi satunnaisesti. Viljaisen makuinen sieni, jota aktiivisienestäjät sanovat metsien prinsessaksi täysin auenneen sienen pitsihelman vuoksi. Myös lampaankäppä löytyi ykköskappalein.

Suppilovahverot täydentävät aina sienivuoden runsailla sadoillaan. Näin ei toteutunut. Harvakseltaan pieniä alkujä metsissä löytyi syyskuun alussa. Monen mielestä se on paras sieni mietoudessaan. Kuiva kausi veti sienisaaliita, mutta loppusyksy on vielä edessä. Sää ja sienirihmastot elävät elämänsä ja voivat yllättää. Jään kaipaamaan viiruvalmuskaa, mustavahakasta, ja parhainta herkkuaani ukonsientä, jota löytyy hyvin harvoin. Unelmaani matsutakea en ole vielä löytänyt sienivaelluksillani.

Kuvassa olen keräämässä suppilovahveroita lokakuun alussa 2022.

Tuula Forsman

Kalastus

Tutuilta vesiltä iso hauki

Syyskuun alkupäivänä Juojärvi näytti kauneimpia puoliaan Lowrance Uistelucupin osallistujille. Autereinen aurinkoinen sää helli uisteluki-
saan osallistujia. Heitä oli kaikkiaan 24 venekun-
taa. Parina aikaisempaa vuotena Ahti antoi ah-
terinsa tuulta koillisen puolelta. Nyt niistä ajois-
ta ei ollut tietoakaan.

Satamaan saapui järjestävän kisan, Juojärven Kalakerhon puuhamies Anssi Kasanen peräkärryn ja jäähileen kanssa. –Arvelen, että nyt tulee hakea uistelijoilta siinä 20 kiloa venekuntaa kohden. Kun eilen kävin muutaman tunnin uis-
telemassa, niin haukisaalis oli hyvä, arvioi Ka-
sanen tulevaa kalanpunnitustilaisuutta.

Anssin arvaus meni hieman yläkanttiin. Hau-
kisaalis oli kuitenkin yli 300 kiloa. Kuhaa nousi yli

15 kiloa, ne menevät jatkojalostukseen. Tällä kertaa oli poikkeus yhden hauen osalta. Uiste-
lukisaan osallistuneet Pasi Junninen ja Raimo Järvinen saivat uistelukisan suurimman kalan mukaansa.

Hannu Holopainen

Taimenia Juojärvestä

Syyskuun puolenvälin tienoilla 2020 olin Ari Nuoringon veneen kokkapainona Juojärven Honkaselällä. Taimenia tavoittelimme. Neljän tunnin aikana sää oli vaihteleva. Eipä ehditty hyvin kauan peltejä vedellä, kun ihan mukavan kokoinen taimen nousi veneeseen, se painoi lähes 3 kiloa. Aluksi tilanne näytti siltä, että saalis oli veneessä. Siimat ulisivat tuulella, kunnes tärppäsi kunnonla. Veneeseen nousi hieman isompi, kuin ensimmäinen. Puntari näytti 4,1 kiloa. Siitä olkin jo hyvä suunnata Susilahdelle.

Syksyllä 2021 mielessä oli edellisvuoden saalis. Se olikin sitten vesiperä.

Hannu Holopainen

Juojärven muna

Vuoden 2022 löytö oli Juojärven Pulkkisen saaren luoteisrannan matalasta hiekkarannasta löytynyt "Juojärven muna." Liekö Kalevalan synty ollutkin tällaisesta luomuksesta lähtöisin. Toinen muna löydettiin Tuusniemen varresta ja samanmoinen luomus oli löytynyt myös Juojärven eteläpuolelta.

Puisella veneellä tulee koluttua Juojärven saarien rantamia. Veneen pohja kolisee kiviin, puiselle veneelle niistä ei olejuurikaan harmia. Kirkasvetinen järvi antaa siten mainioita näkymiä aurinkoisessa säässä. Löytyy, jos jonkilais-ta ihmeteltävää.

Rapasalon saaren pohjoisrannalla on sellainen lahdema, laguuni jonne juuri ja juuri pääsee veneellä. Se on halkaisijaltaan vajaan 50 metrin kokoisen ja lahden syvyys on alle metrin. Heinäkuisena päivänä menimme lahteen. Vastaan tuli tuhatpäinen salakkaparvi ja kameran akusta loppui virta. Oli hieno näkymä.

Olipa jälleen hieno aurinkoinen päivä. Menimme lahdemaan. Ulpukoiden alla säästä nautti useita haukia leppoisasti kiduksiaan aukoen. Muutaman metrin päähän ui lahneparvi syönnöksilleen, sitten saapui isohko ahvenparvi. Oli paikamoinen luonnonnäytelmä.

Hannu Holopainen

Kalajuttu syksyiseltä Juojärveltä

Syksy on ollut perinteisesti hyvää taimenen kalastusai-
kaa, saalis on ollut melko varmaa, ainakin omasta mie-
lestäni. Viikon lopuksi säätiedot lupaili suotuisia tuulia,
joten ajatus heräsi, josko lähtisi ja laittaisi pyydykset li-
koon otolliselle kalapaikalle. Sitten vaan varastosta so-
pivia verkkoja selkkaamaan ja suunta rantaa kohti ja ve-
ne vesille. Kalapaikkaa haeskellessa tutkailin tuulen
suuntaa ja tuuli oli sopivalta kantilta idänpuolelta, joten
otolliselle kalapaikalle verkonlasku onnistuisi myötätuu-
leen helposti. Merkkilippu kiinni ankkurinaruun, ankkuri
järveen, verkko sivunaruun kiinni ja sitten annoin veneen
lipua myötätuuleen. Verkot soljuivat ilman pahoja sotku-
ja veteen, päätylippu narulla verkon päätyyn kiinni ja lo-
puksi töpäisy perään kalaonnea tuomaan.

Aamu koitti ja mieli intoa puhkuen järvelle verkkoja ko-
kemaan, josko sinne olisi uinut se syksyinen taimen. Syys-
aamuinen sää oli tyyni ja poutainen, joten verkkojen se-
laaminen olisi helppoa. Sitten vene rantapuolen lipulle
ja verkkonaru käteen, muutama nykäisy narusta, tuntui-
ko potkaisuja, mitään vastaliikettä ei tuntunut. Ensim-
mäinen verkko oli tyhjä, samoin toinenkin, viimeisen ver-
kon loppupuolella alkoi tuntua painoa noston yhteydes-
sä, joko nyt sattui se jättitaimen uimaan verkonsilmään.
Verkko nousi syvyydestä, tuntui painavalta, mutta pot-
kuja ei tuntenut, oliko kala kuollut, arvelin. Viimein pal-
jastui se saalis, jättitaimen muuttui 3 litran maitohinkik-
si, eli sellainen saalis tällä kertaa.

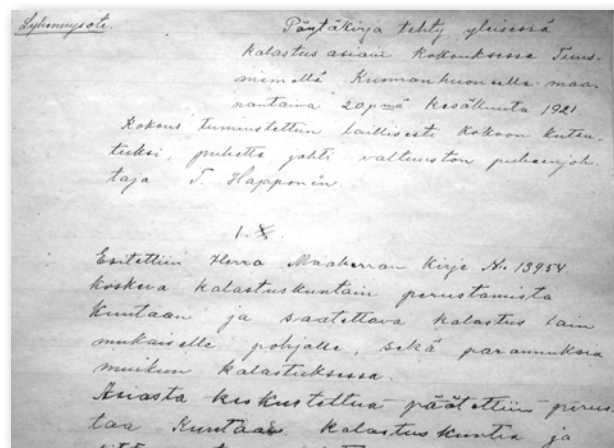
Ohtaanniemen Osakaskunta 100 vuotta

Huhtikuun lopulla 2021 oli Ohtaanniemen osa-
kaskunnan vuosikokous Mäkimajalla, Tuusnie-
mellä. Paikalla oli 14 osallistujaa.

- Meillä oli tarkoitus järjestää isompikin ta-
pahtuma osakaskunnan vuosikokouksen yhtey-
teen, sillä Ohtaanniemen kalastuskunta pe-
rustettiin sata vuotta sitten. Korona aiheutti juh-
lavuoden tapahtuman peruuntumisen. Terve-
tuloa kokoukseen, toivotteli puheenjohtaja Tai-
na Tirkkonen Mäkijärven pihalaavulla nokipan-
nuhahvien merkeissä.

Ohtaanniemen osakaskunta on melko suuri,
sillä yhteistä vesialaa Vaikkojoki-Juojärvi kala-
talousalueella on 3523 hehtaaria. Suvasveden
kalatalousalueella 2669 hehtaaria ja Nilsin reit-
in vesialueella 341 hehtaaria, joten yhteispinta-
ala on yli 7000 hehtaaria.

Hannu Holopainen

Pöytäkirjaote vuodelta 1921, jolloin Herra Maa-
herra oli kirjeellään kehottanut kalastuskuntien
perustamiseen kalavesien hoitoon liittyen.
Kuopion läänin maaherrana oli silloin toiminut
Gustaf Ignatius vuosina 1918-1940.

Talviverkoilla

Iso matikka ja pari pienenpää

Alkuvuodesta 2021 tuusniemeläiset kalakaverit Vesa Hartikainen ja Pekka Jolkkonen olivat suunnanneet Juojärven Susilahdelle verkkolaskuun. Jäätä oli ollut vähän ja uitolaudan kanssa oli uittonarut saatu jään alle.

Verkot on käytävä kokemassa kaksi kertaa viikossa, vaikka on kylmän veden aikaa. -Matikka sotkee suunsa verkkoon tiukasti, jos verkoilla käy harvemmin. Tosin kala voi kuolla nopeastikin, juttelee Vesa. Susimäkeläiselle Vesalle verkkokalastus on tuttua touhua, myös uistelu sekä pilkkiminen. Pekalle talvikastus verkoilla oli uusi kokemus. - Kalastusharrastus on suuntautunut uisteluun ja pilkintään. Tämä talviverkkokalastus mielenkiintoista toimintaa. Järvestä nousee tuoretta kalaa, tuumailee avannosta verkkoa lappava Pekka.

-Ei taitaja olla verkoissa kaloja, mainitsee Vesa uittonarua solmiessaan. Ei tunnu potkua verkkojen suunnalta. Rannanpuolella veden syvyys on yli 5 metriä ja neljän verkon jata päättyy noin 10 metrin syvyyseen veteen. Vesjperä. Tämä kalapaikka on ollut sellainen koko talven ajan. Joitakin haukia, ahven ja kuha on avannosta noussut.

Suunta uusille apajille Pekkalanien puolelle. Matkaa oli noin 300 metriä. Hanki ei kantanut, vanhat jäljet johtivat sinne. Ne olivat jäätyneet ja olivat kopuraiset kävellä. Onneksi ei ollut vettä jäällä. Tänä talvena joillakin verkkomiehillä on ollut vaikeuksia käydä verkoilla.

Vesa ja Pekka selvityshommissa..

Vesa esittelee matikkaa. Sen paino oli 2,940 grammaa.

- Nyt on toiveita saaliista, tuumailee Vesa verkkoavannolla ja alkaa vetää verkkoa avannon kupeelle.

Verkon nostajalla on käytössä uuden ajan hanskat ja jäinen vesi ei tunnu haittaavan. -Taitaa tulla iso kala. On samoilla seuduilla, kuin ovat olleet aiemminkin, myhäilee Vesa. Mateilla, matikoilla sanotaankin olevan tietyt kulku-urat, jotka pysyvät aikojen saatossa samana. Avantoon pullahtikin oikein ruman kaunis matikka. - On se lähemmäs kolmekiloinen, aprikoivat kalastajat.

Kala irtosi varsin nopeasti verkosta, mutta jätti aison sotkun pyydykseen. Vesa heitti hanskat pois. Selvittäminen alkoi. - Aina olemme verkon sotkut selvittäneet avannolla ja verkko takaste järveen.

Siihen tuumailin, että verkon selvittäminen on semmosta touhua, että siihen ei oo lokkiikkoo. - Ei tässä semmosta ookkaa. Välillä verkko tuntuu selviävän ja sitten tulee pakkia. Ja mikäs selvittämisessä on vaikeeta, kun tuo maaliskuinen aurinkokin jo mukavasti lämmittää käsiä, naurahdaa Vesa.

Hieman yli kolmen kuukauden aikana saaliskaloja oli kertynyt kaikkiaan yli 120.

Hannu Holopainen

Vasapaistia ja hirvisoppia

Mäkijärvellä oli tarjolla maukasta vasapaistia kera uunijuuresten ja sienisalaatin. Vasapaistia ja hirvisoppia on tarjolla vuorovuosin. Kuva: Hannu Holopainen.

Parin edellisen vuoden aikana hirvisoppailmoituksia on ollut vähän. Joten tämä on muistelo vuodelta 2019. Maaseudulla syksy on antoisaa aikaa. Marjat ja sienet ovat jo säilötty. Syksyyn liittyy myös metsän riistä.

Mäkijärven Metsämiehet, Tuusniemellä ovat valinneet ja korjanneet entisen Konttimäen koulun erämajakseen, nykyisin Mäkimaja. Seuran perinteiseen tapaan tarjolla oli vasapaistia. Varsinaista pääkokin tehtävää ei ollut tiedossa, vaan homma oli jakautunut useammalle.

Perunoiden keittäjä kuitenkin löytyi. Hän oli metsästysjohtaja Veikko Nissinen. –Sanoin keittiöväelle, että lähen lahtivajaan keittämään perunoita, eikä sinne tarvihe kenenkään tulla kurkkimaan. Isoja olivat potatit, mutta ei niitä oo hevosenpaskalla kasvatettu, tuumaili Veikko.

Tilaisuus jatkui yhteislaulun merkeissä. Aimo Forsman kertoi metsästyskaudesta. –Nyt ollaan siinä tilanteessa, että petoeläimet ovat lisääntyneet alueellamme. Karhut ovat maisemissa tätä päivää, myös susihavaintoja on tehty. Hirvikoirien osalta menetimme kaksi hyvää koiraa. Ne eivät menneet susien suihin.

Aimo kertoi muistoja. – Olimme metsällä hirvipeijaisten jälkeisenä päivänä. Söimme tähteeksi jäänyttä keittoa. Siihen lie yöaikaan pesinyt joku pöpö. Moni sai mahataudin. Passimiehillä oli helpompaa. Ajomiehet olivat puskan juurella useasti. Silloin ketju oli mutkaisempi. En muista tuliko saalista. Mutta kerroin porukalle, että hirvi haistaa ihmisen erittäin hyvin. Silloin saattoi olla tuoksua ilmassa.

Karhupainia Mäkijärvellä.

Vasapaisti oli nautittu ja suunta Soitun Eräpoikien hirvisopalle. Soitussa perinteiseen tapaan tarjotaan soppaa pyhäinpäivänä. Ruokailuaika on puoliltapäivin eteenpäin. Reilun neljän tunnin aikana sopalla oli käynyt noin sata syöjää.

Tuusniemellä on kaksi metsästysseuraa, jotka metsästävät järviolueella, saarissa. Ari ja Ville Laukkanen olivat lähteneet ulkoiluttamaan hirvikoiraa noin sadan hehtaarin kokoiseen Tiheensaareen. –Otahan pyssy mukkaan, oli Ari sanonut Villelle. Sieltä ne hirvet löytyivät ja Ville ampui vasan. Oma hommansa on se, että saaresta saa saaliin mantereelle.

Viikkoa myöhemmin oli soppaa tarjolla Susimäen Erämajalla. Paikalla kannatti olla ajoissa, sillä tupia alkoi täyttyä ennen aikojaan. Soppa maistui. Kahveja odotellessa oli musiikkiantia. Heikki Tossavainen kaveli kaihoisia säveliä haitaristaan ja Mikael Smolander toi kitaransa kanssa yleisön nykymusiikin pariin.

Seuran Esa Lehtinen on toiminut 30 vuoden ajan soppajuhlien juontajana ja lasten hauskuuttajana. Kyseessä oli leikkimielinen kisa. Kissa, koira ja muut eläimet. Kissa-sanalla piti hypätä eteenpäin, koira sanalla taaksepäin. Vai oliko sittenkin toisinpäin? Muilla eläinmaininnoilla piti pysyä paikoillaan. Lapsilla oli hauskaa, myös yleisöllä. Kaikki osallistujat palkittiin. Ilmassa oli kyläjuhlan lämmin tunnelma.

Hannu Holopainen

Kesäkanojen elämää

Usean vuoden tuumailun jälkeen kesäkotiimme muutti kanoja. Loman alkajaisiksi haettiin parvi siivekkäitä banaani-laatikoilla, kuten yleensäkin muutoissa. Haaveissani olin kuvitellut muutaman kanan tepsuttelevan pihassa kuopsutellen ja kodikkaasti kotkotellen. Siinäpä olikin suunnitteen kaikki, mitä osasin kanoista ajatella. Häkin laidalla ihasteltimme uuteen ympäristöönsä totuttelevia touhukkaita tipusia ja tuumasimme, että nyt loppuivat pihatytöt. Näitä katsolessa menee koko loma!

Enok-kukko. Piirros Helena Eräkare.

Nimiä kanoille oli mietitty jo etukäteen, mutta asia ei ollutkaan niin yksinkertainen. Kanoihin piti tutustua ensin, sillä aivan alusta lähtien kävi selväksi, että kukin niistä oli oma persoonansa. Juhannuksena vietettiin ensimmäisten kanojemme ristiäisiä kuohujuoman ja matoaterian kera. Kukin voi päätellä, mikä maistui kanoille, mikä muille juhlijoilta. Kukko sai nimekseen Enok-nok komeaäänisen ukkini mukaan. Kullanväriseen höyhenpukuun pukeutuneesta, aina esillä olevasta, ihmisrakkaasta kanasta tuli Leidi Kaa-Kaa. Musta kana Klaara osoittautui varsin hyväntahtoiseksi ja seuralliseksi – suorastaan puheliaksi kanarouvaksi. Muista erillään viihtyvä, hitaasti liikkuva kana sai nimekseen Tyynne, joskin tyynen pinnan alta löytyikin sitten varsinainen despootti, joka antoi terävällä nokallaan kyytiä toisille.

Tipuparven kukkopoikien Jopin ja Jorin esikuvina olivat 1950-luvulla vaikuttaneessa Kukonpojat-lauluyhtyeessä esiintyneet Jouko ”Jopi” Eräkare ja Georg ”Jori” Dolivo. Kyseessä oli varsinainen Kukonpoikien come back. Kullanruskea tipu Nuketti nimettiin kuorrutetun, rasvassa paistetun lajitoverinsa värin mukaan. Värityksensä mukaan saivat nimensä myös vaalea Hunaja-Marina ja suloinen, täplikäs Helmi. Vielä joukkoon kuuluivat toistensa näköiset tipuset Tiuhti ja Viuhti, herttainen Hertta-kana ja alkujaan reppana, mutta myöhemmin reipas Reetta. Halusimme kanojen viettävän mahdollisimman luonnonmukaista ja lajityypillistä, mutta myös turvallista elämää. Ne ulkoilivat päivittäin, silloin kun pihassa muutenkin oleskeltiin tai työskenneltiin. Kun kanat

olivat tottuneet uuteen kot-paikkaansa, alkoivat pihaseikkailut. Varsinkin ensimmäisillä kerroilla rakennukset ja nurkat piti tutkia tarkasti. Kanasten päästessä pihalle, ehti Leidi Kaa-Kaa juosta ulos ja takaisin häkkiin tarkastamassa, josko sittenkin oli kyse ruuasta eikä ulkoilusta. Aukeiden paikkojen yli parvi liikkui juosten ja lentäen. Kanaset viihtyivät useimmiten siellä, missä ihminen oli lähellä turvana. Näin ollen ateriamme patiolla sujui kanojen seurassa. Syliinkin nämä tulivat. Hiekka- ja multakylpyihin löytyi pihalta parhaat paikat ja kuopsuteluun sopi parhaiten saunan tausta.

Kukko Enok-nok oli huolehtivainen ”herrasmies”. Se yritti pitää kanasensa yhtenä parvena, mutta päätyi muristen lennähtelemään omapäisten rouviensa välillä. Tyynne ja Reetta liikkuvat rauhallisesti ja arvokkaasti muiden jäljessä, Hertta ja Klaara kukolle sopivaa vauhtia ja Leidi Kaa-Kaa kiiruhti ensimmäisenä kaahottaen milloin mitään ihmettelemään. Tipuset liikkuvat pihalla omassa parvessaan, kuten teinit muutoinkin. Vasta Jopin ensimmäiset kiekumisyritykset äänenmurroksen kourissa saivat Enok-

nokin havahtumaan ja yltymään kilpalaulantaan. Leidi Kaa-Kaa sai meidät ymmärtämään, että se uskoi meidän tuttuun ihmisten kuuluneen samaan parveen. Se nimittäin lähti hakemaan naapurissa vieraillutta isäntää heinikon halki ja sai koko parven peräänsä, paitsi Tyynen, joka ei moisseen hullutteluun vaivautunut. Ja niin kukkoa taas juoksutettiin. Takaisin ei Leidi Kaa-Kaa suostunut tulemaan ennen kuin parvesta karannut isäntä tuli mukaan.

Talveksi kanaparvi pääsi naapurin navettaan. Ne haettiin seuraavana keväänä kanakanavaksi ja syksyllä parvi pääsi talvehtimaan tuttuun paikkaan talon kanojen kanssa. Parvilla oli aluksi sopeutumisvaikeuksia, joten enää emme hajottaneet laumaa. Useasti niitä tuli käytyä katsomassa ja vietyä silppuruohoa nautittavaksi.

Kanat liikkuvat pihapiirissä yleensä parvessa. Hertta, Enok, Reetta ja Leidi Kaa Kaa.

Helena Eräkare

Jouluyö, juhlayö
Päättynyt kaik' on työ,
käs' vain valoll' on puolesta,
lapsen herttaisen mukkuella
silmiä kyyssään,
nimekätkehtäin.

Merry Christmas

2019

Keramiikkaa

Keramiikkakurssin alussa on savimöykky käsissä ja tyhjä pää. Pikkuhiljaa ajatukset viriävät, savi vetää puoleensa ja jotakin alkaa syntyä. Se vaatii keskittymään ja saa kaiken muun katoamaan taka-alalle. Aika kuluu kuin siivillä.

On samantekevää teetpä sitten pientä ja helppoa, tai suurta ja haastavaa, työskentelyssä ikivanhan, kiehtovan materiaalin parissa on jotakin ikiaikaista ja innostavaa. Tulee vahva halu tehdä lisää tätä, mitä on tehty jo vuosituhansia, olla osana keramiikan tekijöiden ketjua.

Bonusena kurssilla oli Minna Rajamon ja Mari Kaijan asiantunteva ja henkilökohtainen ohjaaminen, minkä tuloksena aloittelijakin saa onnistuneen tuotoksen. Kivat ja kannustavat kurssilaiset toivat myös oman mukavan lisänsä. Ja kaiken kruunaa jännitys uunin vierellä ja yllätyksellinen lopputulos.

Kuvat ja teksti Helena Eräkare

Kissa uunista.

Tassuammeen muotoinen saippua-alunen saa väriä pintaansa. Värit muuttuvat ja voimistuvat polton aikana ja tulos on aina yllättävä.

Poltosta tulleet teokset harjataan puhtaaksi tuhkasta ja muusta palojätteestä.

Kissa on nostettu pöydälle.

Duusrockissa musiikki- ja tanssiesityksiä

*Tanssiryhmä Putkimiehet esitti sikermiä erilaisista musiikkiesityksistä.
Menossa Robinin ”Mun sy- sy- sydäimestä puuttuu palanen...”*

Noin puolensataa katsojaa, kuuntelijaa saapui Tuusniemen Turulan koulukeskukseen nauttimaan illan annista. Tilaisuuden hostina, juontajina toimivat Nuppu Savolainen ja Jenna Kulajoki. Illan musiikkiannista vastasivat Tuusnie-

men yhtenäiskoulun sekä lukion oppilaat. Esiintyjät olivat Nuppu ”hoops”, Reeda, Kangastus, Akari, Ella, Jasmin, Kellariämmät, 14:11 ja Putkimiehet. Tilaisuuden ideoijana oli toiminut musiikinopettaja Keke Lammassaari.

Hannu Holopainen

Tuusniemen Riemuylioppilaat kokoontuivat

- Haluan esittää suuret kiitokset Tuusniemen 60-luvun päättäjille, jotka saivat lukion kotikuntaani. Oma lukio antoi minulle ja kymmenille Paakkilan työläisperheiden lapsille mahdollisuuden laajaan yleissivistykseen ja jatko-opintoihin. Samoin saivat mahdollisuuden pienviljelijöiden lapset pitkin pitäjää Laukka-ahosta Kosulaan. Lukiolaisia tuli myös Kaavilta, Riistavedeltä ja Vehmersalmelta. Maksuttomat koulukuljetukset pelasivat, tai kirkonkylältä oli helppo löytää vuokramajoitusta muisteli Riemuylioppilaiden puheenvuoron käyttänyt Pirjo Dalhman (Os. Parvianen)

Tuusniemen lukion ylioppilaat 2021

Ylhäällä vasemmalta: Virrantalo Miika, Miettinen Tuomas, Hallikainen Eetu, Muurainen Pietari ja Hakkarainen Henry. Alhaalla vasemmalta: Hallikainen Miia, Hallikainen Piia, Komulainen Johanna, Tirkkonen Milla ja Tengvall Henna. Yksi puuttuu.
Kuva: Hannu Holopainen

Tuusniemen lukion ylioppilaat 2022

Edessä vas. Muusa Mononen, Hanna Forsman, Juuli Grenfors, Tuukka Kärkkäinen, Miikka Kärkkäinen. Takana vas. Kaapo Mikkonen, Jessica Helenius, Inkeri Pyykkönen, Sara Jokela, Mirja Rautiainen, Juho Tuunainen ja Santeri Käsänen.
Kuva: Hannu Holopainen

Muistoissamme savusaunakulttuuria Koillis-Tuusniemellä

Saunakuva kevättalvella 2017. Kuva: Timo Tirkkonen.

Vuosituhanne vaihteen molemmin puolin elettiin Koillis-Savossa perinnemaatalousnäyttelyjen aikaa. Samalla teemalla näyttelyjä järjestettiin vuorotellen kussakin Koillis-Savon kunnassa. Tuusniemen järjestysvuoro sattui ensimmäisen kerran vuodelle 2003 ja toisen kerran vuodelle 2006.

Näyttelyjen sisältöjen suunnittelu alkoi luonnollisesti hyvissä ajoin jo näyttelyä edeltävänä vuonna. Koillis-Tuusniemellä kysyttiin ideaa kylän omasta savusaunasta. Nuija kopahti pöytänsä vuonna 2002. Rahoituksen haalinta ja rakennustyöt käynnistyivät talvella 2002–2003, juuri sopivasti ennen Zetori- perinnemaatalousnäyttelykesää.

Perinteinen hirsirakentaminen haluttiin tietysti mukaan näyttelyyn ja savusaunan rungon hakaaminen oli mukana työnäytöksenä näyttelyssä.

Savusaunan suunnitteluun liittyi monia vaiheita. Mm. saunan paikkaa pohdittaessa nousi vahvasti esiin Seinävuoren ympäristö. Loppujen lopuksi Kaavinkoski veti pitemmän korren ja sauna

päätettiin kunnan myötämielisellä tuella rakentaa Kaavinkosken rantautumispaikan yhteyteen.

Zetorissa näyttelyn suojelija piispa Wille Riekinen kiinnostui saunan hirsikehikosta ja ajatteli ääneen, josko hän ostaisi hirsikehikon omaan yksityiseen käyttöönsä. Neuvottelut eivät kuitenkaan johtaneet kauppoihin.

Perinnemaatalousnäyttelystä sauna pystytettiin uudelleen lopulliselle paikalleen Kaavinkoskelle kesän 2003 lopulla. Seuraavana vuonna sauna sai kupeeseensa pirtin ja kokonaisuus alkoi pikkuhiljaa saada lopullisen muotonsa.

Koillis-Tuusniemen kyläyhdistyksen Sauna-pirtillä pääsimme savusaunomisen ytimeen. Upea Rikkaveden ulappa uimapaikkoineen ja savusauna muodostivat ilmiömäisen kombinaation, jonka vertaista sai hakea.

2022 kesänä kyläyhdistyksellä käynnistyi kahdeksastoista vuosi savusaunakulttuurin edistäjänä. Jokakesäiset yleiset saunaillat olivat kylän ehdottomat kohokohdat. Illoissa kohtasivat ky-

*Kunnanjohtaja Jouni Perälä ja meikäläinen nauhan leikkaajina
Saunapirtin avajaisissa 2004.*

läläiset, kesäasukkaat ja matkailijat vapautuneen turinoinnin rydyttäessä nuotiopaikan kahvittelua ja makkaranpaistoa.

Yleisten saunojen erityispiirteet liittyvät aitousuuteen ja rehellisyyteen. Saunassa istumme luonnollisimmassa asussamme ilman vartaloa peittävää vaatetusta. Alastomuus tekee meistä vääjäämättä tasavertaisia. Tutut ja tuntemattomat löylyttelevät sulassa sovussa ja avoimuuden hengessä vaihtavat ajatuksia elämänmenosta ilman titteleitä. Toivottavasti savusaunperinne jatkuu tulevaisuudessa Kaavinkoskella.

Saunapirtin oli suunnitellut Antti Heikinpoika Smolander. Kehikoiden hakkaajina olivat hirsimestarit Rautavaaralta Pursiainen ja Ovaskainen, sekä työnjohtajana toimi Teuvo Smolander.

Matti Rahunen

Marraskuun ensimmäisen viikon loppupuolella suuri suru-uutinen tavoitti savusaunan ystävät.

Yksinäisessä ylhäisyydeessään saunapirtti tuhoutui tulipalossa. Palon syystä ei ole tietoa.

Suuri kaipaus jäi savusaunan ystäville.

Kuva: Hannu Holopainen

Ihmisen hyväksi

Keskيتين varteen, erittäin näkyvälle paikalle valmistuivat kuntoportaat syksyllä 2020. Portaat mukailevat maastoa ja alkuvaiheen suunnittelu oli Minna Rajamon tuottamaa. Varsinaisen työnäytteen tekivät paikallinen kirvesmiesporukka Aaro Pääkkönen ja Timo Koistinen. Myös talkootoitä kertyi runsaasti alueen raivauksessa ja painavan puutavaran siirrossa pitkin jyrkää rinnettä.

Avajaistapahtumaan 2021 oli kertynyt väkeä lähemmäs sata. Kuntoportaiden toteutuksesta vastasi Tuusniemen Kotiseutuyhdistys. Kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja Pekka Mustonen toivotti avajaisväen tervetulleeksi tilaisuuteen.

–Portaiden molemmissa päissä olevissa opastekylteissä on mainittu ”Ihmisen hyväksi.” Kyseessä on Ananias (Anaski) Happoseen liitetyvä lehtikirjoitus, jossa toimittaja kysyi, kuinka hän on jaksanut tehdä niin paljon töitä yhteisten asioiden eteen? Siihen Anaski oli todennut ”Ihmisen hyväksi.”

Urheiluseura Tuusniemen Rajun nuoret lentopalloilijat osallistuivat portaiden avajaistilaisuuteen. He menivät portaisiin lentopalloa pomputellen. Kuva: Hannu Holopainen

Tuusniemen kunnanjohtaja Timo Kiviluoma toi tervehdyksensä tilaisuuteen. – Olemme nyt todella suositun asian äärellä. Nyt ihmisillä on yksi liikuntavaihtoehto lisää tarjolla. Kotiseutuyhdistys on tehnyt suuren työn hankkeen toteuttamisessa ja rahoituksen hankkimisessa. Kiitokset Kotiseutuyhdistykselle kunnan puolesta, kiitokset myös hankkeen rahoittajana toimineelle Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:lle. Joten hyödyntäkäämme tämä hieno mahdollisuus käyttämällä kuntoportaita.

Kuntoportaat on valaistu iltaisin.
Kuva: Hannu Holopainen

Kuntoportaissa on 178 askelmaa ja lähes jokaisessa rappusessa on hankkeeseen osallistujien henkilöiden, yhdistystyöskien, tai yritysten nimilaatta. Nimilaatoista kertyneet varat Kotiseutuyhdistys käyttää portaiden ylläpitoon.

Paakkilan asbestia maailmalle

Aikoinaan kivikaudella asbesti oli sen ajan kultaa. Paakkilan asbestia on löydetty vanhoista saviastioista usean sadan kilometrien päästä niin pohjoisesta, kuin Baltian maista. Sen ajan ihmiset osasivat käyttää asbestia saviastioiden lämmönkestävyyden lisääjänä.

Paakkilan asbestilla oli kysyntää 1900-luvulla. Louhoksen tuottamaa kivijauhoa kuskasi Susimäen Anttilan Otto Miettinen talvisin hevosella Kuopioon. Kirjoitus on lyhennelmä lehtijutusta ”Kivjaahon ajaminen se ennen killaatti pennejä kirstuun.” Kirjoittajan nimimerkki VN on vuodelta 1977.

– Aloittelin ajohommat v. 1907. Omistin hyvän ruunan, jolla kelpasi lähteä kokkeillemmaan paljon kehuttua kivijaahosavotaa. Siihen aikaan puute kalvoi miestä. Savotoita oli vähän, joten alkoi mieli tehdä Paakkilan souviin. Kaiken kaikkiaan mukana tuli oltua 10 vuoden ajan.

Ajovälineenä oli liisterekki. Siihen mahtui 800 kilon kuorma. Reet muistuttivat nykyajan rekiä, mutta rautakaplaiden asemasta ne olivat puusta. Saverikoita ei tunnettu ja niiden asemasta käytettiin vitassaverikoita.

– Hevoset ovat aina olleet heikkouteni. Ostin ronskin tamman. Silloin kaverit sanoivat, että ”Ei Oton tamma siltoja tarvihe, kun se menee hirven tavoin uveavantojen yli.” Sillä tammalla heitin kolmekin keikkaa Kuopioon. Yleensä se oli kaksi reissua viikossa.

– Kivjaahon ajo oli heleppoo, kun kuljetettiin säkitavaraa. Painot vaihtelivat 50 ja 70 kilon välillä. Kuorman lastauksessa ei määntynyt kauan, kun se tehtiin porukalla. Purkupaikalla homma oli hitaanpaa.

– Matkanteko tapahtui pääasiassa jääteitse. Matkaa Kuopioon kertyi kaikkiaan 63 km. Reitti kulki Juojärvellä Vihtalahden ja Mustinlahden kautta. Kuopiossa kuormat ajettiin Tuhkaniemen varastorakennukselle. Ajajien keskuudessa varastoa sa-

nottiin ”kirkoksi.” Se lienee saanut nimensä rakennuksen korkeuden perusteella.

– Olihan siellä aikamoinen ähkäminen kun säkit kannettiin yläkertaan. Kaveria ei autettu, sillä kiire oli mennä hakemaan tavaraa kotipaikkakunnan kauppiaalle. Kaupungista oli aina tavaraa tuotavaksi. Kylläpä monelle eukolle tuli kaupunkiin voit vietyä ja kahvit tuotua.

– Ajotaksat olivat ajojeni loppulla 1917 noin 1,5 penniä kilo, joten reissusta sai 12 markkaa. Ei sitä rahaa olisi savotoissa-kaan saanut. Työ oli kaikinpuolin mieluista ja paluukuorman tuonnista joku penni kilahti ajurin kirstuun. Työn haittapuolena oli hevosen loppuminen ankarassa ajossa, vaihtaa piti usein.

– Eräät isäntämiehet luulivat ajoa paremmaksikin hankkeeksi. Lähtivät mukaan viidellä hevosella. Paakkilassa lastattiin yhtä aikaa kaikki kuormat. Suunta Kuopioon, jo ensimmäisen 10 kilometrin paikkeilla meni erään talon reki rikki. Pian saatiin uusi reki, mutta jälleen yksi reki meni hellapuiksi. Toisella reissulla häneltä meni loputkin reet rikki. Hänen osaltaan homma päättyi.

– Rautatien valmistuttua Outokumpuun muutettiin ajot sinne. Kaiken kaikkiaan ajoin kivijauhoa Kuopioon ja taisinpa joskus ajaa kuormia Melalahteen, josta asbestin matka jatkui laivoille eteenpäin.

– Juojärven kanavien valmistuttua 1914 alkoivat kesäiset laivakuljetukset Paakkilan omasta rannasta. Vähitellen ajot vähenivät ja erään kerran en saanut enää kuormaa päälle. Niin käänsin tammankohti Anttilaa. Sanoin itselleni: ”Kuule Otto, sinun ajot on ajettu.”

Lyhennelmä Matti Ylänteen, ukin tarinasta lehdessä.

Hannu Holopainen

Tuusniemen sammakkokirstujen arvoitus

19. päivä lokakuuta vuonna 1907 Savotar-lehdessä raportoitiin kummia: Kun Tuusniemen kirkon kivijalkaa oli kuun alussa korjattu, oli kirkon sillan alta löydetty 'useampia kymmeniä eriskummallisia rasioita, ruumiskirstun muotoisia pikkukirstuja'. Kun kirstut avattiin, niistä kaikista löytyi sisältä kuivunut sammakko, 'käärittynä werkonpalaseen tai ongensimaan, sekä warmuuden wuoksi kiinnitetty wielä neulalla kiinni'. Lehdessä kerrottiin etenkin kalamiesten vanhaan aikaan taanneen sammakkokirstuilla kalaonnen ja vältelleen 'pahan silmän' vaikutuksia.

Tämä ei suinkaan ole ainoa Tuusniemen sammakkokirstuista kertova lähde. Eräs kertomus löytyy vuodelta 1916, ja tämän mukaan sammakkokirstuja löytyi kirkon kellotapulista, joka on rakennettu alun perin vuonna 1818. Antti Heiskanen, joka toimi aikoinaan sepän apulaisena, kertoi, kuinka lepästä tehtyjä arkkuja löytyi kellotapulin sisä- ja ulkokaton välisestä tilasta. Arkuissa oli sammakoita, luteita, eläinten karvaa ja viljan siemeniä. Heiskasen mukaan arkkujen tarkoitus oli palauttaa onni, joka oli noituuden avuin varastettu arkun tekijältä. Uusi kello asennettiin tapuliin vuonna 1879, joten voidaan olettaa Heiskasen tarinan sijoittuvan samaan vuoteen.

1930-luvulla puolestaan Tuusniemen kirkon suntio, Tuomas Voutilainen, kertoi että viisi vuotta aiemmin, kun kirkon kivijalkaa korjattiin alttarin puolelta, myös hän löysi kivijalan aukosta kirkon alle ututettuja sammakkokirstuja. Omien sanojensa mukaan Voutilainen kantoi ulos noin 70 sammakkokirstua kirkon vieressä sijaitsevaan Kanahautaan (nykyisen kirkon parkkipaikan vieressä sijaitseva syvä, luonnonmuodostama monttu). Hän oli avannut arkuista pari, ja niiden sisältä oli löytynyt sammakko käärittynä kala-verkkoon ja viiden pennin raha, jonka reiän läpi oli pujotettu pala punaista lankaa. Voutilaisen mukaan sammakko muistutti minikokoista ihmisruumista.

Sammakkokirstuja on löytynyt muidenkin kuntien kirkoista, kuitenkin huomattavasti eniten Pohjois-Savon alueelta. Vaikka säilyneitä kirstuja erilaisissa museoissa on vain yhdeksän kappaletta, erilaisista sanomalehdistä kerätyn materiaalin perusteella voidaan arvioida, että

Kertomuksen siitä, miten Vupes käytti sammakkokirstuja parantamiseen voi lukea Pohjois-Savo -lehdestä. Lehden näköispainos löytyy Tuusniemen kirjaston tuulikaapin seinältä.
Kuva: Ilona Tuomi

Kuopion tuomiokirkon alla olleiden sammakkokirstujen määrä olisi ollut 32. Lisäksi arkkuja on löytynyt Kiihtelysvaaran kirkosta (4 kappaletta), Pielaveden vanhasta kirkosta (1kpl), Nilsin vanhasta kirkosta (1 kpl), Heinäveden vanhasta kirkosta (1 kpl), Turun tuomiokirkosta (1 kpl) ja Ruotsissa Bringetoftan kirkosta (1 kpl). Tuusniemeltä on lehtitietojen mukaan kuitenkin löytynyt yli sata sammakkokirstua! Mitä ihmettä Tuusniemellä oikein oli meneillään?

Tutkimukset ovat osoittaneet, että lepästä ja haavasta tehtyjä kirstuja, joiden sisään oli neulalla kiinnitetty sammakko, todella käytettiin esimerkiksi kalaonnen takaamiseksi. Logiikka oli seuraavanlainen: Jos kalastaja huomasi onnensa vähenyneen, arveltiin taustalla olevan onnen pilaaminen tai varastaminen. Sitten esimerkiksi pilatusta verkosta otettiin pala, joka laitettiin sammakon

mukana arkkuun ja näin pilaus lähetettiin takaisin sen aiheuttajalle ja kalaonni palautui. Arkkuja saatettiin käyttää myös esimerkiksi peltojen pilaamisen yhteydessä, paha taika lähetettiin takaisin sen aiheuttajalle. Tosin samalla taidalla saattoi myös pilata jonkun toisen verkot tai pelon.

Syy siihen, miksi sammakkokirstuja on raportoitu löytyneen runsaasti nimenomaan Pohjois-Savon alueelta, saattaa liittyä 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun heikentyneisiin muikkukantoihin. Suuret nälkävuodet vuosina 1867–68 aiheuttivat sen, että kalastuksella oli entistä tärkeämpi rooli ruoantuotannossa. Ylikalastus uhkasi vuotuisia kantoja, ja lopulta muikku rauhoitettiin kolmen vuoden ajaksi vuosina 1923–25. Vähentyneet kannat saattavat selittää, miksi juuri ennen niin kalaisilla alueilla koettiin tarvetta turvautua vaihtoehtoihin tapoihin kalaonnen takaamiseksi.

Kalaonnen takaamisen lisäksi sammakkokirstuja käytettiin myös parannusrituaaleissa. Tästäkin löytyy Tuusniemeltä tallennettua perinnettä. Opettaja Otto Räsästä on kiittäminen siitä, että tarina kuinka Vupes parantaa melisairaahan miehen, tuli kirjattua muistiin. Vupes (taikuri, parantaja) eli Jussi Ihalainen asui Litmaniemellä, jonne Tuusniemeltäkin mentiin apua tarvittaessa hakemaan. Tarina kertoo, kuinka sairastunut mies oli ensin viety Niuvanniemen parantolaan, mutta kun ei hän alkanut siellä parantua, tuotiin hänet takaisin kotiin ja käännyttiin Jussi Ihalaisen, Vupeksen puoleen. Hän ’oli tunnettu poppamies eli turja, käärmeiden kesyttäjä ja lumooja, moninaisten tautien, kuten kaa-tuvataudin, melisairaiden, käärmeen piston y.m. parantaja’.

Parantamisrituaalin kaava on perin pitkä, ja siihen sisältyy mm. viinaryyppäjä, sauna, kuol-

Kuopion Tuomiokirkon kivijalasta löydetty sammakkoarkku. Kuva: Kuopion kulttuurihistoriallinen museo/ Kari Jämsen.

leen peitinlaudalla seisomista, pihlajapanta ja lähde, kuolleita kuljetetun tien ja muura-haispesän alitse kulkeminen, velkakirjan pano hauen suuhun ja sairaan omistaman paidan ripustaminen puuhun. Sitten:

’Vielä tarvittiin sammakkojakin. Että niitä olisi aina tarpeen vaatiessa helposti saatavissa, säilytettiin niitä tavallisesti kaivoissa. Tällä kertaa ne tuotiin mukana Litmaniemel-

tä. Toinen vierasmiehistä teki niille kaksi leppäistä kirstua, jotka sitten eräänä yönä vietiin Tuusniemen kirkolle. Yöllä tehtiin kaikki edellämainitut taidat, koska silloin oli parhaiden rauha muilta ihmisiltä. Toinen kirstuista haudattiin hautausmaahan ja toinen työnnettiin pitkällä seipäällä kirkon kivijalassa olevasta aukosta kirkon silvan alle (tavallisesti alttarin alle) elikkä sinne:

”missä pappi pauhaa, lukkari laulaa ja messumies mellihtöö”

kuten taikuri hoki toimitusta tehdessään. Leppäkirstu oli kiinnitetty seipäaseen rihmalla. Kun kirstu oli saatu työnnettyksi sopivalle kohdalle, kierrettiin seivästä, jolloin rihma kiertyi seipään ympäri ja viimein katkesi. Kirstu jäi sinne, mutta seiväs vedettiin pois.’

Tarinan mukaan sairas parantui monivaiheisen rituaalin päätteeksi, jopa niin, että toimi kihlakunnan lautamiehenä. Lopulta mies kuitenkin ’töppäroityi’ jälleen ja hukuttautui. Sanottiin melisairaaksi tehneen taian kovenantuneen. Vupeksen eli Jussi Ihalaisen, ja hänen isänsä, Vupes myös, Kusti Ihalaisen taioista ja edesottamuksista voi lukea myös Tuusniemen joululehdestä vuodelta 2018.

Erilasten lähteiden mukaan Tuusniemen kirkon alueelta olisi löytynyt yli satakunta sammakkokirstua! Kuva: Ilona Tuomi

Sammakkokirstut todistavat, kuinka eri aikoina, erilaisissa yhteiskunnissa on ollut olemassa virallisen uskonnonharjoittamisen ohella 'epävirallisia' tapoja, jotka ovat auttaneet ihmisiä selviämään jokapäiväisen elämän aiheuttamista haasteista. Yleensä näissä tavoissa eri perinteet sekoittuvat, kuten nähtiin Vupeksesta kertovassa tarinassa: parantumiseen tarvittiin toisaalta sammakkouhria, mutta myös kirkkomaa-ta. Usein nämä tavat ovat jatkuneet hiljaisesti virallisesta tuomitsemisesta huolimatta.

Miksi näissä rituaaleissa sitten käytettiin nimenomaan sammakkoja? Ennen sanottiin myyttisen sammakon kannattelevan koko maailman-kaikkeutta, eli sitä akselia, jonka varassa tähti-taivas kiertää ikuista kiertoaan. Sammakon sa-nottiin myös kuuluvan niin kutsuttuun veden vä-

keen. Tämä väki, eli voima oli suurempaa kuin tulen tai kalman väki, ja kenties juuri siksi voi-mallista sammakkoa käytettiin usein taikaritu-aaleissa. Näin lopuksi lukija voi kuitenkin huo-kaista helpotuksesta. Nykyään sammakko ja sammakonkutu ovat Suomessa rauhoitettuja. Hyvää joulua!

Kirjoittaja on Tuusniemellä asuva kansanpe-rinteen tutkija, joka viimeistelee väitöskirjaansa keskiaikaisesta kansanuskosta ja niihin liittyvis-tä käsikirjoituksista.

Ilona Tuomi

Tervakauhan tarina

On kesäinen päivä vuonna 2022. Käännyimme mutkaiselta hiekkatieltä Luostaritielle vasemmalle. Pian näkyi tienviitta Honkamäkeen. Siellä oli alkujaan sinun kotisi.

Oli kesäinen päivä myös vuonna 1965, kun ajelin nuorena opiskelijana pyörällä erään maatalon pihaan tarkoituksena kerätä osakuntani retkellä Tuusniemen museoon vanhoja esineitä. Isäntä oli kyntöhommissa pellolla. Ladon edessä katseli touhujamme tamma, varsa vierellään.

Isännän lupaamien esineiden joukossa näin sinut, tervaa täynnä. Näin sinussa mahdollisuuden museoesineeksi, kunhan vähän raaputeltaisiin. Olit iso ja komea. Pyysin saada sinut mukaani, niin alkoi pyörän tarakalla yhteinen matkamme.

Kesäretkemme loputtua käärin sinut sanomalehteen ja tungin kassiini. Varsi jäi töröttämään kassin ulkopuolelle. Lupasin palauttaa sinut aikanaan.

Kotonani Varpaisjärvellä vanhempani olivat saaneet juuri uuden asunnon pankin sivurakennuksesta. Äitini sai ensimmäisen kerran elämässään vesijohdon ja kylpyhuoneen ammeineen, mikä ei sodan jälkeisinä vuosikymmeninä ollut maaseudulla yleistä. Siinäpä oli minulle oiva työhuone.

Puukon, taltan ja vasaran kanssa rupesin kaivamaan kuivunutta tervaa irti. Välillä liruttelin kuumaa vettä, joka mustana norona valui vitivalikoisen ammeen pohjalle. Hieno tulee. Äitini tuli kurkistamaan ovelle, mitä hänen ahkera opiskelijatyttärensä kylppärissä kilkuttelee. Askeleet pysähtyivät ovelle... (Sensuroitu!)

Viimeisteltäni työni karkoitettuna saunan takana oli aika palata jatkamaan opintoja Helsinkiin. Kun et mahtunut kassiin, kannoin sinut käsissäni. Herätit ansaittua huomiota. Sait paikan sänkyni vieressä opiskelijakämpässäni. Toimitit virkaa avainhyllynäni. En kiirehtinyt palauttamista. Ehtiähän sitä vielä.

Päätettyäni opintoni opettajan työni kulki Turun ja Pohjanmaan lakeuksien kautta karjalaisten kaupunkiin lähes kolmekymmeneksi vuodeksi. Tuusniemelle päin ei ollut kulkua, ja aikojen saatossa sinusta oli tullut ikään kuin vahingossa kalustooni kuuluva. Vähitellen kasvoni alkoivat rypistyä ja lopulta eläkeikä koitti. Vanhuudenpaikaksi perin kesäpaikan Vehmersalmelta.

Nyt on aika. Ajamme Museon parkkipaikalle. Museo on saanut kauniin maalipinnan ja iloiset kirjaimet seinään. Sisällä on paljon uusia, vanhoja esineitä ja kaikki hienosti kortistoituna. Muistot palaavat. Tänne sinun on hyvä jäädä. Saat varmaan oman naulan hyvältä paikalta.

Voitte kertoa toisillenne omia tarinoitanne. Jokainen esine on tarinan arvoinen. Sinäkin voit muistella elämäsi Honkamäessä ja kertoa siitä, mitä te oikein sillä tavalla teitte?

Nyt olen lupaukseni täyttänyt, vaikka aikaa kului vähän enemmän kuin olin alussa ajatellut. LIKIPITÄEN KUU-SIKYMMENTÄ VUOTTA!

**Haikaudella matkakumppanisi
Pirjetta Kinnunen
Vehmersalmelta.**

Tuusniemen kotiseutumuseo sai arvokkaan tervakauhan kokoelmiinsa 2022.

Tuusniemen kotiseutumuseon inventaariosta on ollut juttu Savon Sanomissa 19.8.1967. Kuvat: Hannu Holopainen.

Tuusniemen ortodoksinen kirkko 60 vuoden ikään

Ortodoksinen rukoushuone Tuusniemellä rakennettiin 1961, myöhemmin se vihittiin kirkoksi 1993.

Rukoushuoneen rakentajina toimivat kirvesmiehet Erkki ja Tauno Holopainen. Rukoushuoneen oli suunnitellut helsinkiläinen arkkitehti Ilmari Ahonen. Hänen suunnittelemaansa rukoushuoneita ja kirkkoja on noin 20 kautta Suomen.

Jatkosodan seurauksena Suomen Karjalan Neuvostoliitolle luovutetuilta alueilta sijoitettiin evakoita eri puolille Suomea. Tuusniemelle tuli paljon impilahtelaisia, salmilaisia ja suistamolaisia.

Melko pian karjalaisten aktiivisen jälleenrakennuslain ansiosta perustettiin mm. 14 uutta seurakuntaa. Kaipaus omia jumalanpalveluspaikkoja kohtaan oli suuri. Jälleenrakennuslaki saatiin tammikuussa 1950 ja oli voimassa aluksi 1959 saakka.

Jälleenrakennuslain nojalla saatiin aikaiseksi mm. 13 uutta kirkkoa ja 44 rukoushuonetta sekä useita pappiloita. Näistä rukoushuoneista yksi rakennettiin Tuusniemelle, kun tuusniemeläisten onneksi jälleenrakennuslakia jatkettiin vuodella.

Kirkko ja hautausmaa sijaitsevat Keskitien varrella. Mikko ja Senni Leskisen Lautala-tilasta lohkottiin kirkon alue ja osa Viljo Miettisen Kankaala tilasta. Molemmat alueet ovat noin 1000 neliömetriä. Leskiset möivät maa-alueen muodolliseen hintaan ja myös toinen alue tuli edulliseen hintaan.

Vihkimisen suoritti arkkipiispa Paavali, papistoa mukana oli mm. rovasti Vilho Hokkinen, kirkkoherra Olavi Petsalo ja pastori Daniel Seljanne ja yli diakoni Leo Kasanko. Vihkimisjuhla on pidetty Suojaharjun tiloissa, joka tuolloin oli kokonsa puolesta soveliaa tällaista juhlaa varten. Rukoushuone vihittiin apostolien Pietarin ja Paavalin muistolle.

Ikonit maalasi Helge Dahlman, ne uusittiin myöhemmin; tällöin maalarina oli Margit Lintu. 1992 tehtiin peruskorjaus ja rukoushuone muutettiin kirkoksi. Vihkimisen suoritti arkkipiispa Johannes 28.2. 1993. Papistoa oli mukana mm. khra Mikko Kärki ja pastori Paul Hesse ja diakonit Paavo Kokotti ja Leo Tuutti.

Kirkkoon laitettiin ja siunattiin uusia ikoneja, myös ne maalasi Margit Lintu. Peruskorjaussuunnitelmat laati ins. isä Leo Tuutti. Hän myös pitkälti johti peruskorjauksen toteutuksen. Ikonostaasin rungon tekijä saatiin Puolasta, hän oli puuseppä Antoni.

Tuusniemen Ortodoksinen eli Apostolien Paavalin ja Pietarin kirkko.

Kirkonkellot on saatu lahjoituksina. Suurin seurakunnalta, keskikokoinen, Lautalan vellikello, lahjoittajana Senni Leskinen. Pienin Lossi-Pekalta, eli Petter Mensoselta. Hän toimi Ohtaansalmessa lossarina.

Vuoden 2021 toukokuussa asennettiin narut kirkonkelloihin, että kellojen soitto on mahdollista alhaalta käsin. (-Kirkon sipulikupolin nostamisessa oli vaikeuksia, kun sen paino oli yli 300 kiloa, muisteli 2001 Erkki Holopainen.)

Aiemmat isännöitsijät ovat jo edesmenneitä. Ensimmäisenä toimi Mikko Leskinen. Toisena isännöitsijänä oli Unto Siili ja nykyisin isännöitsijänä toimii Martti Kähkönen,

vuodesta 1991 alkaen.

Apuna isännöitsijöillä on ollut talkooväkeä ja tautayhteisönä on Tuusniemen Tiistaiseura, joka on eumeninen, noin 10 vuotta kirkkoa vanhempi järjestö, perustettu v. 1952.

Kesällä 2022 Kirkko sai uuden maalipinnan kolmannen kerran. Kirkon isännöitsijä muutaman tiistaiseuralaisen kanssa valitsivat värit, ensin konsultoituun metropolia Arsena. Lopputulos on hyvä ja palaute on ollut myönteistä.

Tiivistelmä isännöitsijä Martti Kähkösen Tuusniemen ortodoksisen kirkon 60 v. Historiapuheesta.

“Meidän lajimme kohtalo”

Tuusniemen lukion 16-vuotias opiskelija kirjoitti aineen vuonna 2000. Aikamoinen katsaus tulevaisuuteen on ollut ajatuksissa.

(29) Meidän lajimme kohtalo [tyhjää hieman enemmän]

Meidän lajimme eli ihmisten kohtalo on keksimöissä, jotta koko ajan parannellaan ja keksitään uusia. Saastuttavat keksinnöt, kuten auto ja kaikki muutkin polttomoottorilla käyvät kulkuneuvot, saastuttavat luontoa, ja otsonikerros pienenee koko ajan. Aurinko UV-säteily pääsee ilmakehään ja se aiheuttaa syöpää. Väestö kasvaa maailmassa, niinpä pitää tehdä enemmän myös kulkuneuvon, radan vuoden sisällä. Ihmisiltä loppuu vesi, ja järvistä häviää kaikki elämä. Pohjavesien ja järvien mence suolaa, koska teitä pitää suolata talvella, niin suola virtaa veden mukana järviin ja pohjavesiin.

Mutta onneksi se ei ole vielä lähivuosien murhe.

Väestö kasvaa, ja pilaa rakentaa lisää taloja, pitää hukata kaikki metsät aikeiksi, niin tulee eroosio ja vesi huuhtoo hyvän maaperän pois eikä metsä voi enää olla maanviljelijä elinkeinona, niinpä ruoka-aineksetkin vähenevät huomattavasti eikä voi syödä enää kuin jotain keinotekoisia ruokaa, joka on epä-terveellistä. Sodat voivat tuhota myös maan. Jos Venäjä rupeaa sotimaan jonnekin maan kanssa, ja Venäjä on niin iso valtio, että se saa vallattua melkein maan kuin maan. Jonnekin rauhan maan pitäisi mennä auttamaan pienempää maata, joka soti Venäjää vastaan ja siitä syntyisi sitten kolmas maailman sota.

- lyhyt teksti
- chatruksen runo: jändä, onen kättelys (jassus),

(6.5)

Australiaan ja takaisin

Muutin Australiaan 23-vuotiaana, palasin 30 vuotta myöhemmin. Muutot molempiin suuntiin olivat hyp-päyksiä tuntemattomaan.

Australia on iso maa. 25 miljoonasta australialai-sesta suurin osa asuu miljoonakaupungeissa, asuk-kaista kolmasosa on syntynyt muualla. Australia on yksi maailman rikkaimmista maista, se on nauttinut taloudellisesta kasvusta yli 30 vuotta, ja siellä on lä-hes täystyöllisyys. Näin siitäkin huolimatta, tai ehkä juuri siksi – , että Australiassa täydellisyys-teen ei pyritä: good enough is good enough!

Siirtolaiselle Australia on mahdollisuuksien maa, jossa kovalla työllä voi rakentaa hy-vän elämän. Australial-laiset joutuvat itse varautu-maan aktiivisemmin tulevai-suuteen: työttömyyteen, sairas-tumiseen, perheenisäyksiin, koulutus- ja opiskelukustan-nuksiin ja eläkkeeseen. Yhteis-kunta takaa kyllä turvaverkon, mutta se on vaatimaton Suo-meen verrattuna.

Ensimmäisiä vuosia sävytti uutuudenviehätys, kun lähes kaikki oli toisin ja kummallista. Ratkaisevaa oli, että osasin kiel-tä. Se avasi ovet yliopistoon ja sitten koulutustani vastaaviin töihin. Opinnot olivat maksullisia ja ne rahoitin tekemällä töitä. Valkoihoisena koin harvoin suoraa syrjintää. Vaikein-ta olivat paikalliseen kulttuuriin liittyvät lukuisat yk-sityiskohdat. Harrastukset ja vapaaehtoistoiminta auttoivat sopeutumaan. Australialaiset ovat urheilu-hulluja, ja tulokkaankin oli hyvä kiinnostua australia-laisesta jalkapallosta, rugbystä ja kriketistä.

Erityisen antoisaa oli aika vuodesta 2006 eteenpäin, jolloin suuntasin Australian takamaille. Työskentelin aboriginaalien parissa, aluksi erämaan keskellä sijait-sevasta Mount Isan kaivoskaupungista käsin ja myö-hemmin syrjäisellä Morningtonin saarella. Työ ja elä-

minen aboriginaalien parissa oli suurempi kulttuuri-shokki ja sopeutumisprosessi kuin aikanaan muutto Australiaan. Aboriginaalit ovat asuttaneet mannerta 70 000 vuotta, mutta heidän oikeutensa maahan on alettu tunnustaa vasta viime vuosikymmeninä. Vaik-ka Australia on rikas maa, moni alkuperäisväestöön kuuluva elää kolmannen maailman olosuhteissa. Olin mukana kehittämässä terveys- ja hyvinvointipalvelu-ja yhteistyössä aboriginaalien kanssa.

Kyläyhdistyksen mainoksia kiinnittä-mässä Paakkilassa 2022.

Retkellä Mount Isan seudulla 2010, seurana ystävä ja työtoveri Nancy lapsenlapsineen.

Mount Isassa törmäsin myös suomalaisiin. Kaupunki oli ollut 1960–70-luvuilla yksi Australian suomalaikeskuksista. 2000-lu-vullakin siellä oli eloisa suomea, fengliskaa tai jopa savoa vään-tävä yhteisö. Tämä teki ajastani Mount Isassa kotoisan.

Pärjäsini mielestäni hyvin Australiassa. Tuntui kuitenkin, ettei minusta tullut oikeaa aus-sia. Sydän oli puoliksi Suomessa. Päätin palata Suomeen 2019, kun sekä iäkäs äitini että anop-pini alkoivat tarvita enemmän apua. Muuton mahdollisti se, et-tä olin säästänyt riittävän eläk-keen.

Palasin maahan, joka on tuttu mutta myös vieras. 30 vuodessa jopa kieli on muuttunut. Elämä rullaa kuitenkin eteenpäin. Aset-tuminen mökille Tupaniemeen on ollut paluu juurille, kotiintulo. Apunani on maailmalla opittu

sopeutumisresepti: aktiivisesti mukaan lähiyhteisön toimintaan.

Kaipaani Australiasta tiettyä elämisen rentoutta ja positiivista asennetta. Australian ex-pääministerin tavoin voisimme pysähtyä ihastelemaan milloin mi-täkin: “How good is that!” Kannustan kaikkia toivot-tamaan maahanmuuttajat tervetulleiksi. Annetaan heille vapaus kotoutua ja rikastuttaa maataamme.

Hanna Mustonen

Uusi elämä Suomessa

24.2.2022 on päivämäärä, joka on syöplynyt monen ukrainalaisen ja venäläisen mieleen, muuttaen ja murskaten lukemattomien ihmisten elämän. Perheitä on rikottu, koteja tuhottu. Koko elämä laitettu uusiksi, ilman omaa valintaa. Tässä kahden sotaa pakoon lähteneen, Tuusniemelle muuttaneen perheen tarina.

Moskovalaiset Anna ja Kostya olivat ruokailemassa, kun kuulivat Venäjän hyökänneen Ukrainaan. Välttämättä he pakkasivat autonsa ja matka Suomeen alkoi, perille Kosulaan he pääsivät seuraavana päivänä. Anna on ukrainalainen, mutta asunut pitkään Venäjällä, jossa hänen ja Kostyan lapset ovat syntyneet. Heidän viidestä lapsestaan vanhempiensa mukana tulivat vain Nastya 15 v. ja Sacha 17 v. Perheen vanhemmista pojista Mitya oli muuttanut Suomeen jo muutamia vuosia aiemmin. Petya pääsi poistumaan Venäjältä maaliskuussa, ja Vanya vasta toukokuussa. Poikien elämäkumppanit saapuivat heidän jälkeensä, mutta kodit ja elinkeinot jäivät Venäjälle, kuin myös koko siihenastinen elämä.

Annalle ja Kostyalle Suomi oli helppo valinta, sillä heillä on ollut vapaa-ajan asunto Tuusniemen Kosulassa jo toistakymmentä vuotta. He ovat viettäneet täällä lomiaan, ja tulleet tutuiksi paikallisten ihmisten kanssa. Rakennus on kuitenkin heikkokuntoinen, ja remontti kesken. Terveystyistä johtuen äiti ja tytär ovatkin joutuneet majoittumaan lähellä sijaitsevalla entisellä Ruskilan ala-asteella.

Dima ja Anna ovat sisaruksia. He ovat kotoisin Ukrainasta, Konotopin kaupungista, joka sijaitsee lähellä Venäjän rajaa, Harkovan ja Kievin välissä. Sodan syttyessä Dima oli työmatkalla Venäjällä, josta hän tuli Suomeen maaliskuun lopulla, yhdessä sisarensa pojan, Petyan, kanssa. Diman vaimo, Elena, ja poika Mark 8 v, lähtivät matkaan

Konotopista. He matkustivat bussilla Kiovaan, sieltä vapaaehtoisten luokse Lvoviin, josta heidän avustamanaan bussilla Varsovaan Puolaan. Sieltä he lensivät lentokoneella Helsinkiin, ja perhetutun hakemana autolla Tuusniemelle. Tultuaan perhe majoittui Kosulassa yksityishenkilön kotona, josta siirtyivät pian Ruskilaan, entiselle ala-asteelle.

Toisin kuin Annan ja Kostyan perheelle, Suomi ei ollut entuudestaan tuttu Elenalle ja Dimalle. He tiesivät Suomesta vain, että tämä on tuhansien järvien maa, ja että täällä asuvat muumipeikot.

Surun keskellä on ollut paljon iloaikin. Elämme täällä Ruskilassa kuin isossa kommuunissa, vaikka jokaisella onkin oma koti.

Olemme viettäneet yhdessä ensin pääsiäistä, äitienpäivää ja lukemattomia syntymäpäiviä, jolloin pöydän ympärille on kertynyt pari-kolmekymmentä henkilöä. Juhlapyhiä on vietetty aina kahdesti, sillä heidän kulttuurissaan niitä vietetään myöhemmin kuin meillä Suomessa.

Molempien perheiden toiveena on saada pysyvä oleskelulupa Suomesta. He opiskelevat kieltä ja maamme tapoja, ja tekevät ahkerasti töitä. Anna on koulutukseltaan sairaanhoitaja, Elena ompelija ja Dima sähköinsinööri, joka hallitsee mm. rakennustyöt. Miehet ovat taitavia myös autojen ja koneiden korjaamisessa. On tarkoitus, että iso osa perheyhteisöstä tulee työllistymään perustettavan yrityksemme nimiin, jonka päätoimiala tulee olemaan rakennuspuolella.

Syysaskareiden ohessa alamme valmistautua tulevaan, joulun ja talveen, ja elämme toivossa, että hyvä voittaa pahan, ja rauha palaa ihmisten sydämiin.

Maarit Miettinen

Koillis-Savon sotiemme veteraanien ja reserviläisten kirkkopyhä Kaavilla

Tuusniemeläiset veteraanitilaisuudessa Kaavilla. Lauri Happonen, Toimi Kokkonen, Teuvo Ronkainen, Tenho Holopainen, Markus Hämäläinen, Vilho Räsänen ja Pekka Mustonen.

Elokuussa 2022 Kaavilla vietettiin Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin kirkkopyhää. Tilaisuuden järjesti Sotien 1939–45 Pohjois-Savon Perinneyhdistys ry. Juhlapuheen piti Jouni Perälä. Ohessa tiivistelmä puheesta.

- Kunnioitetut sotiemme veteraanimiehet ja -naiset, reserviläiset, puoliset ja omaiset. Arvoisa kirkkopyhän juhlayleisö. Esitän kiitokseni kirkkopyhän järjestelyistä Koillis-Savon perinnetoimikunnalle, pj. Risto Laasanen, Kaavin sotaveteraanit ry:lle, pj. Eero Valkonen, reserviläisille ja seurakunnalle. Tätä kirkkopyhää vietämme poikkeuksellisen epävakaassa ajassa.

- Koronapandemian alkamisesta ei ehtinyt kulua edes kahta vuotta ennen kuin Venäjän hyökkäys Ukrainaan laittoi jälleen maailmankirjat sekaisin.

- Vladimir Putinin brutaali toiminta ja päätökset hyökkäyssodasta Ukrainaan teki sen mihin vuosikymmenien järkipuhe ei kyennyt. Viimeistään nyt tulee ymmärtää, että kenelläkään ei ole paluuta mihinkään 1990 luvun kaltaiseen toimintaan.

- Maanpuolustuksen merkitys on noussut esiin kirkaana. Suomi varautuu puolustamaan itseänsä, arvojaan ja kansalaisiaan yhdessä

muiden länsimaiden kanssa, joka osoitettiin NATO-jäsenyyden hakemuksen jättämisellä.

Suomen suorituskykyä vahvistetaan ja varautumistamme tehostetaan materiaalihankinnoilla ja kertausharjoituksilla, sekä lisäämällä yhteistoimintaa kumppanimaiden kanssa. Suomi on viime vuosikymmeninä pitänyt puolustuskyyvystään parempaa huolta, kuin useammat muut Euroopan maat.

- Suomen puolustusvoimien sodan ajan vahvuuteen kuuluu 280 000 sotilasta. Reservissä on kaikkiaan noin 870 000 suomalaista. Joka vuosi koulutetaan noin 22 000 uutta varusmiestä. Puolustusvoimien palveluksessa on noin 12 000 henkilöä.

Maanpuolustus on tärkeä asia

- Armeijan ohella tärkeää on maanpuolustustahto. Maanpuolustustiedotuksen kyselyn mukaan suomalaisten maanpuolustustahto on nyt korkeampi kuin koskaan.

- Arvot ovat ajattelun perusta ja vaikuttavat elämän valintoihin. Arvoihin. Niihin kuuluvat vapaus, demokratia, yhdenvertaisuus, oikeuden-

Tuusniemen Veteraanikuoro esiintyi veteraanitilaisuudessa.

*Tilaisuudessa esiintyi Ukrainalais-lapsikuoro.
Kuvat: Jouni Perälä*

mukaisuus ja yhteisvastuu. Hyvän yhteiskunnan tavoitteena on tarjota jokaiselle yhteiskunnan jäsenelle mahdollisimman hyvät fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset olosuhteet ja mahdollisuudet vaikuttaa elämäänsä.

- Sodan jälkeen viidessä vuosikymmenessä Suomi nousi köyhästä valtiosta maailman eturiviin hyvinvointivaltiona. Tilastokeskuksen mukaan Suomi on maailman vakain valtio, maailman turvallisimman maa. Suomessa on maailman paras hallinto ja riippumattomin oikeuslaitos. Suomi on maailman lukutaitoisin maa, peruskoulutus on maailman parasta. Suomessa on eniten inhimillistä pääomaa, maailman vähiten järjestäytynyttä rikollisuutta, toiseksi vähiten korruptiota. Suomessa on maailman huippua lehdistövapaus. Suomi on maailman toiseksi tasaa-arvoisin maa. Suomi on maailman onnellisin maa.

- Suomen historian kriittisinä vuosina 1939-1945 naiset antoivat kaikkensa yhteiskuntamme selviytymisen puolesta. Sotavuosista ei olisi selvitetty kunnialla, elleivät naiset olisi miesten rinnalla kantaneet vastuuta mitä moninaisimmissa tehtävissä rintamalla, muualla sotatoimialueella ja kotiseudulla.

- Historiamme oppi on, että meidän tärkein tehtävämme on tämän kalliisti lunastetun isänmaamme itsenäisyyden turvaaminen kaikissa olosuhteissa. Nyt ja tulevaisuudessa. Paras tae on uskottava maanpuolustus, energia- ja ruokahuolto ja huoltovarmuuden ylläpitäminen. Ne ovat kuin palo- ja henkivakuutus. Niistä maksetaan ennakkoon hyvinä aikoina siltä varalta, että joutuisimme kokemaan raskaita aikoja ja vaihtoja.

- Päätän puheeni Mannerheimin sanoihin. ”Jos pysymme uskollisina itsellemme ja kaikissa kotitalon vaiheissa yksimielisesti ja järkkymättä pidämme kiinni niistä arvoista, jotka tähän päivään asti ovat olleet Suomen vapauden perustuksena, isiltä peritystä uskosta, isänmaanrakkautesta, päättäväisistä ja uhrivalmiista puolustustahdosta, niin Suomen kansa voi lujasti luottavaisena katsoa tulevaisuuteen.”

Jouni Perälä

Vuosi 2022

Huttu maistui Tuusniemen museolla

Keskittien varrella Tuusniemen kirkonkylällä Kotiseutumuseo sijaitsee näyttävällä paikalla. Museo oli toiminut aikaisemmin viljamakasiinina. Museon pihapiirissä on ainakin 20 vuoden ajan vietetty heinäkuista päivää useiden erilaisten tapahtumien merkeissä.

Tapahtumien yhteyteenliittyyyleensä ruoka- ja kahvitarjoilua. Tajolla on ollut perunahuttua, pottuvelliä ym. perinneruokia.

Vuoden 2022 Kotiseutupäivää vietettiin Tuusniemen kotiseutumuseon pihapiirissä heinäkuun ensimmäisenä viikonloppuna. Samalla se oli tilaisuus, jossa Tuusniemen Käsityö- ja Kulttuuriyhdistys tarjosi kymmenvuotisen taipaleensa kunniaksi pohjoissaavolaista perinneruokaa. Ruishuttua. Perinteisesti ruishuttu on ollut uutisviljasta keitettyä, joten tarpeet olivat edellisen vuoden satoa.

Eipä tuo muoto-seikka hutun makuun vaikuttanut. Ensimmäisen tunnin aikana 20 litraa, Ritva Puurusen ja Anja Krögerin keittämää evästä upposi nopeasti tilaisuuteen saapuneille, vain voita oli

Yhden miehen orkesteri Tenho Holopainen soitteli kesäistä musiikkia...

Tuusniemen Käsityö- ja Kulttuuriyhdistyksen porukka oli vuosien varrella virkannut torkkupeitteen arpajaisiin. Kuvassa: Ritva Puurunen, onnettarena Marika Auvinen, Eevariitta Jäntti Anja ja Anja Mustonen. Arpajaisissa sen voitti Elvi Kasanen oik.

jäljellä myöhemmin saapuneille. Aivan tyhjin suin hekään eivät jääneet. Kahvia ja kantttypullaa riitti. Myös janojuomaa, raparperimehua.

Liekö rapaperimehulla ollut osuutta asiaan, kun paikallinen trubatuuri Tenho Holopaisen johdatteli yleisöä laulujen perään monipuolisella soitannolla. Ja laulu raikui museon pihapiirissä. Neljän tunnin aikana museopäivän tapahtumaan osallistui noin 150 immeistä. Lähempöo ja muualtai tulleteita.

Paikalla oli myös tuoreita koivuja, josta sai tehdä vastoja. Helppo vastanteko-reissu kiinnosti useita ja vastoista tuli aina tekijän oman tuntumansa mukaan paras vasta. Esimerkiksi vastan pannan muodolla ei ole väliä. No! Voihan siitä asiasta olla montaa mieltä?

Tilaisuus oli osa valtakunnallista Kotiseutumuseopäivää, joten järjestelyissä oli myös mukana Tuusniemen Kotiseutuyhdistys.

Hannu Holopainen

Käsitöitä ja kulttuuria

Tuusniemen Käsityö- ja kulttuuriyhdistys järjesti kymmenvuotisjuhlansa merkeissä linja-autoretken Kontiolahdelle ja Joensuuhun helteisenä Runon ja suven päivänä 6.7.2022. Yhdistys on perustettu heinäkuussa 2012.

Tutustuimme Kontiolahdella Sisko Sutisen pitsikeramiikkaan ja hänen kauniiseen kotiinsa sekä savipajaansa. Työnäytöksessä nähtiin saven työstämistä mm. dreijaamalla sekä savipitsin syntyä käsityönä. Ostoksiakin tehtiin savipajan myymälässä.

Joensuun torilavalla oli Eino Leinon päivän kunniaksi kansallis- ja kansanpukukavalkadi sekä monenlaisia runo- ja musiikkiesityksiä. Torin kuppelilla Taitokorttelissa oli esillä ja myytävänä pohjoiskarjalaisia käsityötuotteita, ja sieltäpä meidän turtui pieniä ja isompiaakin ostoksia.

Iltapäivällä nautimme mainiosta kesäteatteriesityksestä Utran uudessa kesäteatterissa Pielisjoen upeissa rantamaisemissa. Antti Heikkisen ja Ilja Tepon käsikirjoittama sekä mm. Maria Lundin tähdittämä ”Isojako” n. Isojakonäytelmä sai yleisön nauramaan, nauttimaan ja viihtymään. Isojako-näytelmää oli kesän aikana käynyt katsojassa yli 10 000 katsojaa. Hyvillä mielin, hymyssä suin palasimme illalla kotiin Tuusniemelle.

Isojakoesitys toi esille ihmisten ahneuden maalliseen mammonaan. Tätisä perintöä norkoili kaksi serkusta. He vain jäivät nuolemaan näppejään taloudenhoitajan kuitatessa tilanteen edukseen. Loppukiitosten aika. Oik. esityksessä mukana näytellyt käsikirjoittaja Antti Heikkinen. Kuvat Hannu Holopainen.

*Reissaajat lähdössä kotimatalle.
Kuva: Mikko Veijalainen*

Vesa Savolaiselle Suomen Yrittäjien yrittäjäristi

Tuusniemeläinen Vesa Savolainen perusti 1987 Louhintaliike V. Savolainen Oy:n. Louhintatöitä hän on tehnyt pääasiassa eteläisessä Suomessa 35 vuoden ajan. Pitkää yrittäjätaivalta huomioi Suomen Yrittäjät myöntämällä yrittäjäristin timanttiristin. Huomionosoituksen hän sai Tuusniemen kunnan yrittäjille järjestetyssä aamukahvitilaisuudessa syyskuun alussa.

Vesa ja Sisko Savolainen ansiomerkinnä luovutustilaisuudessa. Sisko Savolainen on huolehtinut yrityksen kirjanpidosta yrityksen perustamisen alkuaikojista lähtien. Kuva: Matti Rahunen.

Hupeli risteilee Juojävellä ja Suvaksella

m/s Hupeli syyskuussa Tuusniemen satamassa. – Myös ensi kesänä jatkuvat iltaristeilyt Juojärvellä. Kannattaa ottaa yhteyttä, toteaa Räsänen. Puhelin: 0500 671 898.

Kesällä 2022 m/s Rosetta-alus rantautui Juojärvelle ja Suvakselle laivuri Eino Räsäsen toimesta. Kesän kuluessa Räsänen muutti laivan nimeksi m/s Hupeli. Se on rakennettu Ukrainassa 1960.

Elokuun alussa vesistömatkailun näkymiä tutkailtiin Eino Räsäsen Hupeli-aluksella. –Tämän kesän aikana on ollut tilausristeilyjä Valamoon ja iltaristeilyjä Juojärvellä. Ensi kesäksi on suunnitteilla myös uudenlaista toimintaa Valamoon ja Varistaipaleen kanaviin liittyen. Esimerkiksi lähtö Tuusniemeltä aamulla – ruokailu Valamon luostarissa – kanavien kautta Suvakselle – Levälähdän satamaan satamaan – linja-autokuljetus Tuusniemelle. Vastaavasti seuraava risteily menisi toisinpäin. Päivän kestävä lähiristeily.

–Alueellista yhteistyötä tarvitaan yritysten kesken. Yhden yrittäjän ei tarvitse olla kaikenosaaja ja tarjoaja, vaan tuotetaan erilaisia palveluja. Tarvittaessa ruokailupalvelut ostetaan paikallisilta palveluntarjoajalta, kertoo Räsänen suunnitelmistaan.

–Juojärvi on Suomen puhtaimpien järvien joukossa. Sen vedenlaatu luokitellaan erittäin hyväksi. Joten sen vuoksi alueen matkailukäytöllä on tulevaisuutta.

Hannu Holopainen

Juojärveä. Kuva Hannu Holopainen.

Teatteriretki Karttulan Syväniemeen

Tuusniemen kotseutuyhdistys teki retken Karttulan Syväniemen kesäteatteri Hermannin esitykseen Kahden naisen putkiremppeä sunnuntaina 24.7.2022. Retkeen osallitui 31 henkilöä ja kuljettaja. Museopäivässä kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja Eevariitta Jäntti mainosti retkeä. Eräs eläkeläisrouva ihastuneena tokaisi. ”Vihdoinkin tapahtumia koronan jälkeen, minäpä katson kalenteriin, onko päivä vapaa?”

Menomatkalla Eevariitta esitteli komedian sisältöä kevyeksi näytelmäksi. Sitä se olikin. Näytelmä pyöri putkiremppeä suunnittelun kimpassa. Rempeä suunnittelu jäi kesken, kun sisarusten, Kikan ja Mairen, mummon ja naapurin emännän kiinnostus kohdistuikin enemmän putkimieheen, kuin remppaan. Suurimman potin taisi tässä miehen metsästyksessä korjata mummo, muut jäivät nuolemaan näppejään. Lopulta remppamies häippäsi kokonaan ja remontti jäi tekemättä. Myös miehenkipeille naisille jäi paha mieli.

Naurunpyrskähdyksiä esitys luonnollisesti katsojissa aiheutti. Roolisuoritukset olivat iloisen hersyviä, mikä oli esityksen parasta antia. Pitkäksi aika ei näytelmässä tullut. Väliajalla nautim-

me valmiiksi tilatut pulla/porkkapiirakkakahvit.

Menomatka Karttulan Syväniemeen kesti tunnin verran. Kun ajoimme Hermannitalon päätyyn, jokaisen silmät ymmyrkäisenä katsoivat mahtavaa, suurista kivistä tehtyä rakennusta, Hermannitaloa. Auringon helo heräsi lämmittämään meitä, kun astuimme pois bussista. Odotelimme vähän aikaa, kun Eevariitta kävi hakemassa teatteriliput. Tässä olisi ollut ryhmäkuvan paikka. Pahoittelen, kun se jäi minulta ottamatta.

Paluumatkalla Marika Auvinen ilahdutti meitä laulullaan. ”Anna mulle tähtitaivas.” Kiitos siitä Marikalle. Muitakin esityksiä olisi luonnollisesti voinut olla. Ei tainnut vitsinikkaria mukaan sotkua. Kaiken kaikkiaan jäi retkestä mukava mieli. Ainakin siksi, kun vihdoinkin pääsimme yhteiselle retkelle koronan jälkeen. Kuvassa: Marika ja Pirkko Auvinen Hermannitalon edustalla.

Info: Syvävänniemellä on teollinen historiallinen tausta. Herman Saatamoisen rakennuttanut ”kivilinna” suuri kivilavetta, jota kutsutaan Hermannitaloksi. Talo toimii nykyisin alueen tapahtuma- ja kulttuurikeskuksena.

Teksti ja kuva: Anja Mustonen

Jääkiekkoilija Elisa Holopaisen vauhdikas vuosi

Tuusniemen Kotiseutuyhdistys ry. huomioi pronssimitalisti Elisa Holopaisen mitalikahvitilaisuudessa. Palkitsijat puheenjohtaja Eevariitta Jäntti ja varapuheenjohtaja Pekka Mustonen. Myös Tuusniemen kunta ja Pohjois-Savon Liikunta palkitsivat Holopaisen.

Keväällä 2021 Tuusniemellä oli harvinainen kunnan järjestämässä Liikuntaraadissa. Tilaisuuden yhteydessä palkittiin jääkiekkoilija Elisa Holopainen urheilu-uramenestyksen vuoksi.

Holopainen mainitsi puheessaan. –Kyllä täytyy olla kiitollinen vanhemmilleni Marja-Liisalle ja Juhalle. He jaksoivat kannustaa liikuntaan ja kuskata pelaamaan Kuopioon. Myös iso osa jääkiekkomenestyksestä kuuluu isoveljelleni Akille ja serkulleni Nikolle. Asuimme samassa pihapiirissä ja jatkuvat sählypelit olivat käynnissä ympäri vuoden. Talvella kolasimme pelikenttää Ruokosen lammen jäälle, muistelee Holopainen.

Kalpan kasvatti Holopaisen ura on ollut nousujohteinen ja hän on ollut useita vuosia Kalpan ja myös Jääkiekon Naistenliigan tehokkain pelaaja. Kalpa voitti hopeaa 2020. Holopainen siirtyi 2021–2022 kaudeksi pelaamaan Kiekko Espoo-

Pronssimitalimehuille osallistuivat: Kiia Tiilikainen (Vas.), Amanda Kokkarinen ja Saimi Pitkänen. Taustalla Pirjo Voutilainen

seuraan, joka voitti kultaa. Holopainen oli ylivoimaisesti Naisten Liigan tehokkain pelaaja kaasaamalla talven 58 otteluissaan 127 (67+60) tehopistettä.

– Maaleja ei tehdä yksin, vaan sain pelata hyvässä joukkueessa. Siinä sattui omalle kohdalle osumat maaliin. Olen tyytyväinen suoritukseeni. Joukkueessa riitti materiaalia, eikä se pelaa vain tiettyjen yksilöiden varassa. Tasaisuus oli vahvuutemme, kun kenet tahansa saattoi laittaa koska vain jäälle, Holopainen jakaa kiitosta.

Nuoreksi urheilijaksi Elisa Holopaisella on varsin mittava mitalisaaalis kansainvälisistä otteista. Naisleijonien MM-hopeaa Espoossa 2019, MM-pronssia Kanadassa 2021. Olympiapronssi Pekingissä 2022. Elisa toteaaakin, että viimeinen vuosi on ollut rankka.

PS. Elokuun MM-jääkiekon MM-kisoissa ei Suomessa ollut menestystä. Sitten Holopainen kotiutui Kalpaan takaisin. Lokakuun lopulla tätä kirjoittaessani Holopainen johtaa Naisten Liigan tehöpörssissä ykkösenä.

Hannu Holopainen

Paakkilan kylä

Yhteisöllisyys on katoava luonnonvara modernissa Suomessa. Onneksi Paakkilan kylien alueelta sitä vielä löytyy. Yhteisöllisyys ilmenee välittämisenä, naapureista huolehtimisena ja talkoohenkisyysnä. Se auttaa tekemään kylistämme turvallisia ja oivia paikkoja elää.

Pyrimme kyläyhdistyksessä olemaan aktiivisia ja innovatiivisia. Järjestämme monipuolisia toimintoja, jotka lisäävät alueemme viihtyvyyttä. Tuomme kyläläisiä yhteen sekä tekemään, että viihtymään.

Talkoilla olemme kunnostaneet ja ylläpitäneet Paakkilan uimapaikkaa, Täyssinän rauhan rajamerkin aluetta ja Ohtaansalmen veneiden rantautumispaikkaa. Alueen siisteydestä huolehtiminen lisää niiden viihtyvyyttä ulkoilu- ja vierailupaikoina sekä kyläläisille että vierailijoille.

Syksyisestä rantakalaillasta, nännikumin heiton mestaruuskisoineen, on tulossa perinne. Kesällä 2022 kokeilemamme Ohtaansalmen sillankuppeen rompepäivät keräsivät myyjiä ja kävijöitä kiihtävästi – kunnes ukkosilma heidät karkotti! Rompepäivä on tarkoitus järjestää ensi kesänäkin.

Jouluinen puurojuhla ja kevättalven ulkoilupäivä pysyvät myös toimintakalenterissa. Monta muutakin ideaa on hautumassa.

Kyläyhdistyksemme osallistuu Tuusniemen kylät ry:n toimintaan. Yhdessä toimien pyrimme viestittämään päättäjille, ettei kylien asukkaita ja tarpeita unohdeta.

Haasteita meillä riittää: Monet kyläläiset ovat iäkkäitä. Miten saamme heille sen avun ja palvelut, jotka mahdollistavat kotona pysymisen – jos he niin haluavat. Nykymaailmassa tuiki tärkeät nopeat nettiyhteydet ovat monin paikoin kylillämme vain unelma.

Kyläyhdistys ottaa mielellään vastaan toiveita ja ideoita. Pyrimme toteuttamaan niitä, resurssemme puitteissa. Kyläyhdistyksen talkoissa ja muissa yhteisissä tekemisissä meillä on yleensä leppoisa meininki. Kukin osallistuu kykyjensä mukaan. Osallistumisesta tulee hyvä mieli.

Tervetuloa joukkoon mukaan!

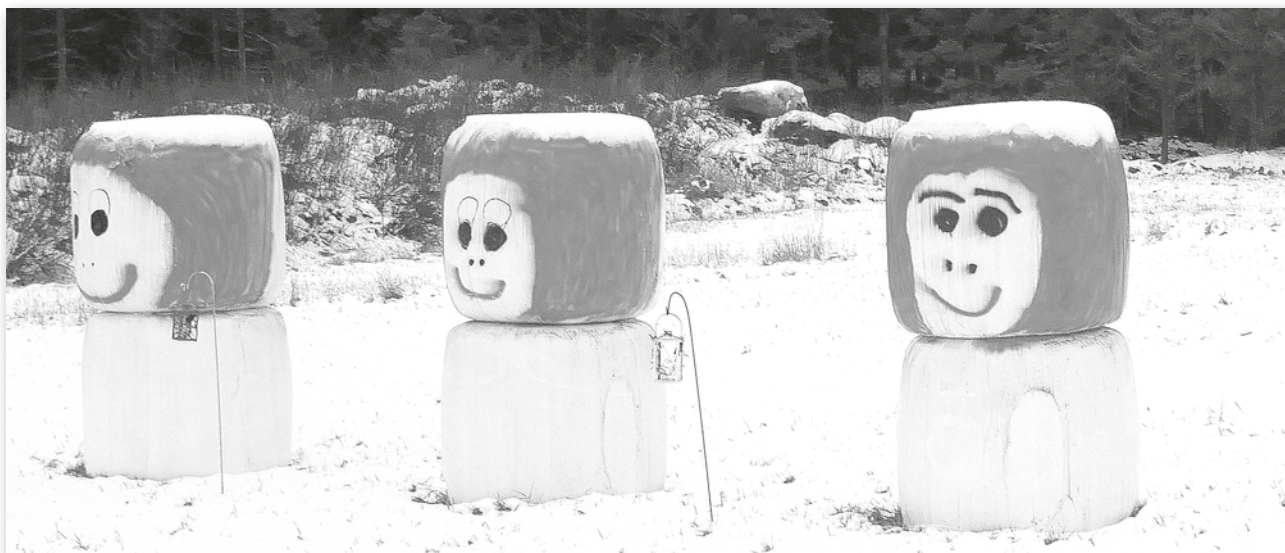
Hanna Mustonen,
Paakkilan Seudun Kylät ry hallituksen puolesta

*Nännikumin MM-heittokisat
Paakkilan uimapaikalla.*

*Savolaiset sannoovat syöväsä
rantakaloo. Muualla suomessa
eppäillään, ollaanko myö kannibaa...*

Hyvää joulua ja tulevia vuosia! T. Puaktontut.

Hyvää joulua toivottavat ysitien tontut

Paakkilan Kyläyhdistys oli toista kertaa asialla 2020, kun VT 9 viereiselle peltoaukealle olivat ilmaantuneet paalitontut. He kertoivat kuulumisiaan.

-Aikalailla kylymee olla muovihousut jalassa. Jospa pääsisimme pukin mukaan aattona, tuumailee Puak-tonttu.

-Mie oon nimeltään Outo, kun tuo kaupunki on muutaman virstan piässä. Myö asustellaan niemeläisten kanssa Ohtaansalmen molemmin puolin. Venäjän ja Ruotsi-Suomen valtakunnan raja vuodelta 1595 on iso juttu vieläkin. Myö ihmetelään sitä, sillä pukilla ei ole rajoja? (Putin 2016)

-Pakkaset alkoivat. Jäin tähän persuksista kiinni. Jospa pääsisin lämpimään navettaan toviksi. Kyllä nämä muovihousut oovvat nyt olleet tarpeeseen, ku kylymät kelit loppuivat.

-Mie synnyin keväällä 1998. Lienee johtunut Yhteen Ohtaan Ohtaansalmesta tapahtumasta. Siinä okulaiset ja niemeläiset olivat lyöneet ohtansa yhteen edellisenä kesänä, tuumailee Ohta-tonttu.

-Mie taas oon Rikka. Meillä tontuilla ei ole napaa ja se on harmi. Pukilta kyselimme, miks meillä ei oo napaa. Pukki tunnusti, että ei ehkä hänelläkään ole. Onkohan kulkuset tallella?

Juo-tonttu tutkailee Joensuun suuntaan.
-Monta aatoo tulloo. Eellisen syksyn aikana venäläisiä olj. Opettelin venäjää. Njet ponimaj, ei auttanut, eikä trastui tavarist. Ohi ajoivat. 2022 taitaa tulijoiden määrä vähentyä?

-Niin minut laitettiin aekonaan etulinjaan, kun en ymmärtännä pelätä. Tuli hinkuyskä, tuberkkelibasilli jylläsi, kurkkumätä. Tuli aasialainen, hongongikilainen, hiv, sars, hullun lehmän taati. Sikalunssaa pelekäsin. Muuan vuosi meni, ennen kuin kinkkua söin. Tuo kovid on nopeempoo, ku salamasota aekonaan. Meillä ei oo rokotuksista tietoutta. Kunnan heinätalikon pistot takapuoleen, se on sitten menoa. Ilohyvvee joulua toivotellaan kaikki. Meillä on yks laalu."Me ollahan niin huolettomii, ku ollaan sukupuolettommii..."

Hannu Holopainen

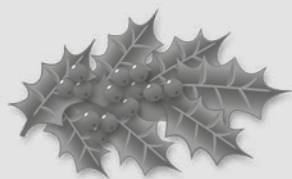
*Toivotamme ystävillemme
ja tuttavillemme
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

*Toivottavat LC Tuusniemen
Leijonat perheineen*

Joulutervehdys

*Airaksinen Pirkko ja Markku
Antikainen Maire ja Pekka
Asikainen Anneli
Forsman Tuula ja Aimo
Hakkarainen Kaarina ja Olavi
Hallman Irma ja Seppo
Happonen Lauri
Happonen Anna-Liisa
Heikkinen Hilikka
Hirvonen Aili
Holopainen Aili
Holopainen Aino-Marjatta ja Timo
Huttunen Paula ja Esa
Huumonen Raija ja Pertti
Hämeen-Anttila Riitta
Hämäläinen Saara ja Tahvo
Härkönen Ulla ja Arvo
Hätinen Riitta ja Korhonen Heikki
Jahkonen Elina ja Heikki
Junkkari Tuija ja Anssi
Jäntti Eevariitta ja Eero
Keinänen Anne ja Teuvo
Koistinen Minna ja Juha
Koponen Elvi ja Pentti
Korhonen Kaija ja Jouko
Kröger Sinikka
Kurki Reino
Kähkönen Anja ja Martti
Lempinen Tauno
Lievonen Martti ja Liisa
Marku Anja ja Alpo*

*Martikainen Erja ja Pekka
Miettinen Kirsi ja Antti
Miettinen Esko Viljami
Miettinen Aatto
Miettinen Tuula
Mustonen Anja
Mustonen Lea ja Pekka
Mäkelä Marja-Leena
Nissinen Matti ja Leena
Nissinen Tuula ja Teuvo
Närvänen Riitta ja Erkki
Patriikka Tuula ja Korhonen Simo
Pekkonen Marjatta
Pelkonen Aino
Pitkänen Susanne ja Matti
Poutiainen Matti ja Kätsyri Ritva
Pukarinen Helka ja Kimmo
Ronkainen Hilikka ja Teuvo
Rahunen Matti
Räsänen Matti Kulajoki
Räsänen Sisko
Savolainen Eeva ja Raimo
Silta-aho Ritva ja Jukka
Taskinen Ritva ja Esko
Tenhunen Marja ja Pekka
Tikkanen Anja ja Viljo
Tirkkonen Markku
Toikkanen Soili
Tuunainen Eeva ja Erkki
Venäläinen Ilmari*

RAUHALLISTA
JOULUNAIKAA
JA
ONNEA VUODELLE
2023!

Tuusniemen kunta ja Tuusniemen Teollisuus Oy

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*
TUUSNIEMEN LÄMPÖ ja VESI Oy
Meijerintie 16 (vanha meijeri) Tuusniemi
Puh. 040 502 3130

Heimosen
PUUTARHA

Puh. 0201-557020 | www.heimosenpuutarha.fi

TUUSVESI Oy

Risteilyjä Juojärvellä ja Suvasvedellä HUPELI-laivalla.
Kysele tarjoust. Teemme vain tilausristeilyjä.
Kierrätys- ja kirpputorikauppa. Ylätie 1, Tuusniemi.
Siunattua Joulun aikaa.
Eino Räsänen. Puh. 0500 671 898.

Puukeidas toivottaa
**RAUHALLISTA
JOULUA!
& Onnellista
Uutta Vuotta 2023**

PUUKEIDAS
OUTOKUMPU
WWW.PUUKEIDASOUTOKUMPU.FI
PUUKEIDAS, OUTOKUMPU

Avoinna ma-pe 8-17 la 9-13
Puh. 010 820 1340
Kuopiontie 97 B, 83500 Outokumpu
(puheluhinta 8,21 snt/ puh + kiinteästä verkosta
5,90 snt/ min tai matkaviestinverkosta 16,90 snt/ min)

Ottakaa Hootaa, niin väsymys katoaa

Työpäivän päätyttyä Teillä on ehkä usein päänsärkyä. Ottakaa silloin HOTA-pulveria. Se vaikuttaa tehokkaasti, mutta silti vaarattomasti. Tunnette itsenne jälleen virkeäksi. Terveä läike myös hammassärkyä.

Pilokkaa aina mukanaan muutamia lippuja Hootaa kaiken varalta.

HOTA-pulveri
poistaa tuskan ja kuumeen

Keskiraskaat alihankinta- koneistukset

- tuotantotilat 5100 m²
 - levytyöt
 - särmäys
- robottihitsaus max 2500 kg
 - CNC- koneistus
max x=4000 mm
y/z=2000mm
 - pintakäsittely
 - kokoonpano
 - 3D-mittaus

**PAKKILAN
KONEPAJA OY**

Since 1978 www.paakkilankonepaja.fi

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA**

Rakennustarvikemyynti

SAWON NOVAS Oy

Keskitie 12,
71200 Tuusniemi
Puh. 045 261 5100

Hyvää joulua ja
onnellista uutta vuotta !

OP Tuusniemi

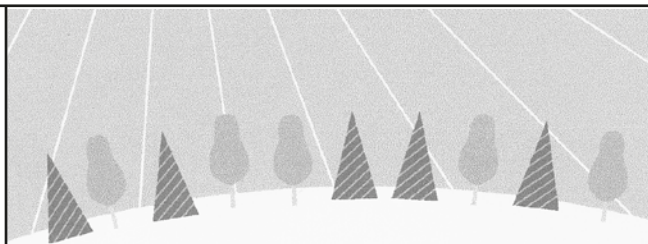
Porukalla perille!

Ryhmäkuljetukset
tilauksesta
luotettavasti ja
ammattitaidolla.

hojo-matkat.fi

KYSY
LISÄÄ!

Lisätietoja matkoista ja palveluistamme:
www.hojo-matkat.fi tai puh. 0400 66 66 37

Kilpailuta puukauppa Suunnista metsänhoitoyhdistykseen

Palvelemme kaikissa metsän käyttöön, hoitoon
ja suojeluun liittyvissä kysymyksissä.

Toimihenkilömme Tuusniemellä:

Risto Toivanen, metsäasiantuntija 040 538 2555
Mikko Koistinen, metsäasiantuntija 040 580 2033
Hemmo Nikkonen, metsäasiantuntija 040 573 7506
Jukka Väisänen, erityisasiantuntija/metsäsuunnittelu,
arviot, LKV, 0400 171 628
Jaakko Moilanen, metsähoitoesimies 040 500 8126

**Metsänomistajat
POHJOIS-SAVO**

Edunvalvontaa puun juurelta Brysseliin

Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Savo • Tehdaskatu 37 •
70620 KUOPIO • puh. 0400 330 674 •
etunimi.sukunimi@mhy.fi • www.mhy.fi/pohjoissavo

KAIVINKONEURAKOINTIA

Mikan koneurakointi

Mika Laukkanen, Tuusniemi
Puh. 050 560 1291

*Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta!*

TMI ASA RÄSÄNEN
Puh. 0400 579 782

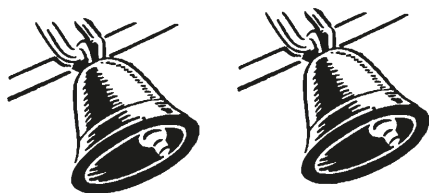
Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

www.kuopionliikekirjapaino.fi

Pohjois-Savon Isännöinti Oy
Hyvää Joulua

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA**

**KONEURAKOITSIJÄ
ESKO HOLOPAINEN**

Puh. 0400 295 883
Email esko.holopainen@outlook.com

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

Kuljetusliike Tervo & Co. Oy
Kuopiontie 151, 71200 Tuusniemi
www.kuljetusliiketervo.fi

Rauhallista Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!
SÄHKÖASENNUS HANNU HIRVONEN

Rantakuja 3 A 1, 71200 Tuusniemi
Puh. 045 236 9332

*Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta!*

MINVERA OY

Erolannientie 66, 71260 Juurikkämäki
Puh. 044 210 4057

*Kiitämme asiakkaitamme
kuluneesta vuodesta ja toivotamme
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

Tuusniemen Sora

Kuopiontie 151, 71200 Tuusniemi

puh. 0400 651 240

www.tuusniemensora.fi

iisakki.tukiainen@tuusniemensora.fi

Merkillisen Hyvää Joulua!

OUTOKUMPU

Kiisukatu 2 • 83500 Outokumpu
puh. 013 555 535 • outokummun.varaosa@opaasi.fi

POLVIJÄRVI

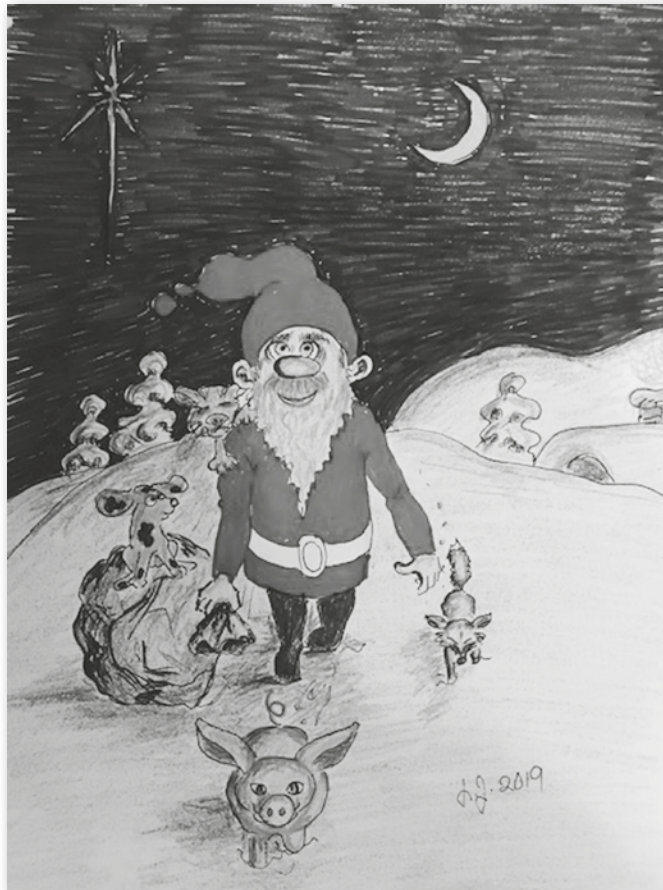
Vasarakankaantie 4 • 83700 Polvijärvi
puh. 013 569 660 • polvijarven.varaosa@telemail.fi

**KUKKA-, HAUTAUS- JA JUHLAPALVELU
KUITTINEN**

Puh. 044 970 5388
WWW.KUITTINEN.FI

Hautauspalvelu:
Kaavintie 16, Kaavi

Juhlahuoneisto:
Rantatie 6, Kaavi

**PERINTEINEN HIERONTA, VOICE MASSAGE JA
INTIALAINEN PÄÄHIERONTA**

Mirja Poutiainen

• koulutettu hieroja • Voice Massage -terapeutti

Lahjakortteja pukinkonttiin!

Kenttätie 6, 71200 TUUSNIEMI Puh. 040 502 8091

PALVELUPISTE

TO - PE 8 - 17

GRILLI

TO - PE 8 - 17

PAISTOPISTE

JOKA
PÄIVÄ

DB SCHENKER

KMarket

TUUSNIEMI

PALVELEMME
MA - PE 7 - 21
LA 7 - 19
SU 9 - 19

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

KARVOSEN PUUTARHA

Levälahti

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

**Traktoriurakointi
Jarkko Toivanen**

Susijärvi, 71240 Paakkila
0400 193 564

*Rauhallista joulua
ja parempaa uutta vuotta*

TEBOIL

TUUSNIEMI

Tuusniemen parturi- ja kampaamopalvelut

Parturi-Kampaamo Eeva

Keskittie 25, puh. 044 563 0347

Parturi-Kampaamo Pirjo Miettinen

Keskittie 13, puh. 044 366 1790

Hannan kampaamo

Keskittie 26, puh. 0400 273 489

Toivotamme asiakkaillemme

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

SAVON KONETYÖ OY

Puutavaran hakkuu- ja metsäkuljetuspalvelut

Paronlahdentie 38, 71280 KOSULA • Puh. 0400 982 997

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

MARKET

TIMANTTI

sanna.sillman@k-market.com

Kaivotie 2, Kaavi, puh. 020 741 7810

Ma-La 7-21, Su 10-18 (kesällä 9-21)

www.k-market.com

MAATALOUS- JA KONEPALVELU

HEIKKI NISSINEN

- Pyöröpaalausurakointia ja karhoitusta
- Piennarten niittotyöt

TUUSNIEMI PUH. 040 413 5065

HOKe

www.HoKe.fi

**Suunnittelu- ja
Rakennuspalvelu
Hoke Oy**

Olli Holopainen 0400 130 185

Arvi Kekäläinen 044 561 6285

Tuusniemi

Kukka-, hautaus- ja juhlapalvelu KUKKATUPA

Avoimna:

ma - ti 9 - 16

to - pe 9 - 17

la 9 - 13

Puh. 017 661 610
044 5565 003

posti@kukkatupa.fi
www.kukkatupa.fi

Huoltotie 5, 71200 Tuusniemi

Hyvää Joulua!

OKUN KONEOSA

Kiisukatu 17, Outokumpu Myynti 020 787 9510
www.okunkoneosa.fi

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta vuotta*

HIERONTAPALVELU Heikki Oksman

71200 TUUSNIEMI. PUH. (017) 660 007, 050 571 1478

Koralli

JALKOJENHOITO- JA RENTOUTUMISPALVELU

Jalkahoidot, silikoniorteetit. Myös kotikäynnit.

050 547 5490

www.koralli.net • Tuusniemi • Kaavi

*Hyvää Joulua ja
kiitos kuluneesta vuodesta*

Tuusniemen Autohuolto ja Varaosa Oy

Petri 040 767 3787

Mika 040 767 3471

POHJOLAN TILIVOIMA

KIRJANPITO • TALOUSHALLINTO

KLT-kirjanpitäjä

VUOKKO HAIKONEN

P. 044 240 3168

vuokko.haikonen77@gmail.com

Lämmin kiitos asiakkaillemme ja yhteistyökumppaneille kuluneesta vuodesta!
Rauhallista joulun aikaa ja onnellista uutta vuotta!

TUUSNIEMEN

KUNTOUTUS

040 545 5788

TUUSNIEMEN
VANHUSTENKOTI-
YHDISTYS

Keskitie 8 B, 71200 TUUSNIEMI
info@tuusniemenvky.fi
www.tuusniemenvky.fi

Jouko Korhonen
toiminnanjohtaja, DI
puh. 0400 619 237

Laadukkaita vuokra-asuntoja

mm. senioreille palveluiden läheisyydessä
Tuusniemen kirkonkylässä.

SHELL-OUTOKUMPU

Kuusjärventie 41
83500 Outokumpu

Puh. 013 222 389
050 512 5114 / Pekka
pekka.sairanen@elisanet.fi

HOTTI
-TUVAT

Marja & Lasse Koistinen
Kojanlahti
71280 KOSULA

050 365 7064,

- MÖKKILOMAT
- OHJELMAPALVELUT

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Tuusniemen Apteekki

Keskitie 23, 71200 Tuusniemi
(017) 661 228

TUUSNIEMEN

Aluelämpö Oy

Keskitie 22, 71200 TUUSNIEMI

KAUKOLÄMPÖÄ JO VUODESTA 1997.

KAUKOLÄMPÖÄ TAAJAMAN KIINTEISTÖILLE
VAIN TUUSNIEMELÄISELLÄ BIOPOLTTOAINEELLA
KÄYTTÄEN TUUSNIEMELÄISTEN
YRITYSTEN PALVELUJA.

Tiedustelut ja yhteydenotot:
Jouko Korhonen, toimitusjohtaja, DI
040 735 1914 jouko.korhonen@ppc.inet.fi

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA

Arto Mustonen

Kuopion Huoltotrio Oy

Teräskatu 5
70150 KUOPIO
044 3060 776

arto.mustonen@huoltotrio.fi

**Kuopion
Huoltotrio**

HAUSKAA JOULUA!

Saunakuva kevättalvella 2017. Kuva: Timo Tirkkonen.

10 €